БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

13 йил чиқиши
№ 8 (3236).
12 январь
ЧОРШАНБА
1966 йил
Баҳоси 2 тийин

ҲИНДИСТОН БОШ МИНИСТРИ БИЛАН ПОКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ТОШКЕНТДА УЧРАШИБ ВА ҲИНДИСТОН БИЛАН ПОКИСТОН ЎРТАСИДАГИ МАВЖУД МУНОСАБАТЛАРНИ МУҲОКАМА ҚИЛИБ, ЎЗ МАМЛАКАТЛАРИ ЎРТАСИДАГИ НОРМАЛ ВА ТИНЧ МУНОСАБАТЛАРНИ ТИКЛАШ УЧУН ҲАМДА ЎЗ МАМЛАКАТЛАРИНИНГ ХАЛҚЛАРИ ЎРТАСИДА ҲАМЖИҲАТЛИККА ВА ДЎСТОНА МУНОСАБАТЛАРГА ҚЎМАКЛАШИШ УЧУН МАҲКАМ БЕЛ БОҒЛАГАНЛИКЛАРИНИ УШБУ ДЕКЛАРАЦИЯ БИЛАН БАЁН ҚИЛАДИЛАР. БУ МАҚСАДЛАРГА ЭРИШИШНИ УЛАР ҲИНДИСТОН БИЛАН ПОКИСТОНДАГИ 600 МИЛЛИОНЛИК ХАЛҚНИНГ ФАРОВОНЛИГИ УЧУН ҲАЁТИЙ МУҲИМ ИШ ДЕБ ҲИСОБЛАЙДИЛАР.

(Тошкент Декларациясидан).

ЛАЪЛ БАҲОДИР ШАСТРИ

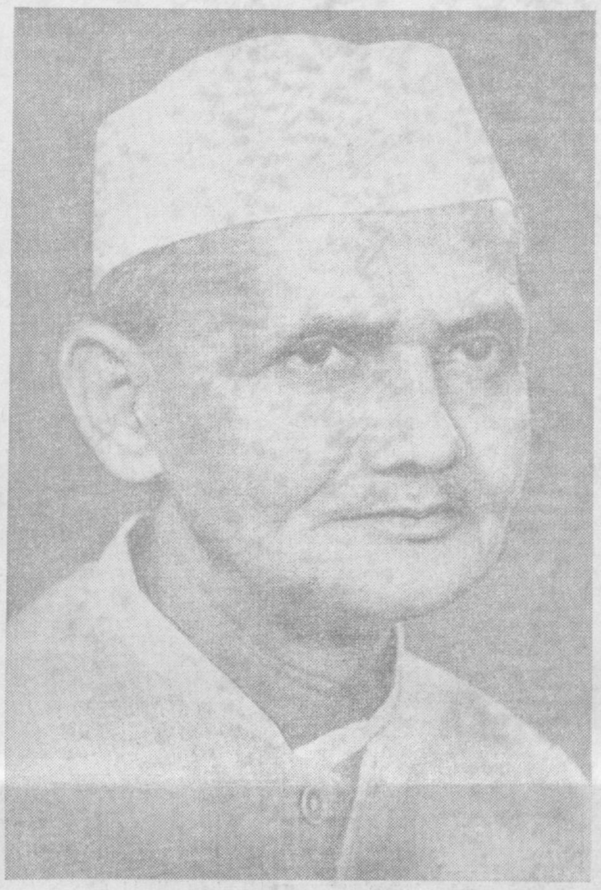

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети чуқур қайғу билан маълум қиладиларки, Ҳиндистон Республикасининг атоқли давлат арбоби, Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри 1966 йил 11 январь соат 1 дан 30 минут ўтганда Тошкент шаҳрида тўсатдан вафот этди.

Ҳинд халқи ва бутун инсоният Л. Б. Шастри тимсолида тинчлик ва тараққиёт йўлидаги матонатли ва изчил курашчиларнинг бирidan жудо бўлдилар.

Л. Б. Шастри ҳинд халқининг буюк раҳбарларидан Махатма Ганди ва Жавоҳарлал Неруниng содиқ ҳамкори бўлиб, уларнинг ишини давом эттириб келди. У ўзининг ҳамма ишлари ва фикр-ўйларини ҳинд халқига хизмат қилишга, Ҳиндистонни равнақ топтириш ва унинг миллий мустақиллигини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилишга бағишлаган эди.

Л. Б. Шастри Совет Иттифоқининг қадрдон дўсти эди. У Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстона муносабатларни ва самарали ҳамкорликни янада ривожлантиришга жуда катта ҳисса қўшди.

Л. Б. Шастри Осиёда тинчликни мустаҳкамлаш учун Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги можарони тугатиш ҳамда улар ўртасида яхши қўшничилик муносабатлари ўрнатиш йўлларини топиш учун куч-ғайратини аямай, давлат арбобига хос ўткир донишмандлик кўрсатиб, ҳамма чораларни кўриб келди. Тошкентда Покистон Президенти билан ўтказилган учрашув вақтида у ўзининг куч-ғайратларини ана шу вазифани ҳал қилишга бағишлади. Бу учрашувнинг бир битимга келиш билан якунланганлиги тарихий Тошкент Декларациясида ўз ифодасини топди.

СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети, бутун совет халқи бу оғир жудоликдан чуқур қайғурмоқдалар ҳамда Ҳиндистон ҳукуматига, ҳинд халқига ва марҳумнинг оиласига чин кўнгилдан ўз таъзияларини изҳор қиладилар.

Мана шу қайғули кунларда совет халқи ўзининг қардошлик муҳаббати ва дўстлигига содиқ бўлиб қолажаги ҳақида Ҳиндистон халқини ишонтиради.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — **СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.**

ҲИНДИСТОН БОШ МИНИСТРИ ЛАЪЛ БАҲОДИР ШАСТРИНИНГ ВАФОТИ ТЎҒРИСИДА МЕДИЦИНА ХУЛОСАСИ

Тошкент шаҳрида бўлган кунларининг ҳаммасида, шунингдек 1966 йил 10 январь кечқуруни ҳам Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг кайф-ҳоли яхши эди. У саломатлигидан нолиб, ҳеч қандай шикоятлар қилмаган эди. Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри 1966 йил 10 январь кечқуруни СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ҳузурида қабул маросимида бўлган вақтида ҳам бардам ва хушчақчақ эди. Доимо, шу жумладан қабул маросимида ҳам Бош Министрнинг ёнидан узилмаган унинг шахсий врачи доктор Р. Н. Чугхнинг айтишича, Лаъл Баҳодир Шастри ўз резиденциясига қайтиб келгандан кейин кайфияти яхши бўлган, ўзини нормал сезган, Деҳлидаги қариндош-уруғлари билан телефон орқали сўзлашган. 0 соат 30 минутлар атрофида ухлаш учун ётган.

11 январь соат 1 дан 20 минутлар ўтганда Саҳай, Капур ва Шарма жаноблар Бош Министрнинг ёнидаги хонада бўлган Бош Министр врачига мурожаат қилиб, Л. Б. Шастри ўзини ёмон сеза бошлаганлигини унга маълум қилдилар. Доктор Р. Н. Чугх шу зоҳатиёқ Бош Министр олдига келди. Бош Министр кроватда ўтириб, йўталар, ҳаво етишмаётганидан зорланар, қўллари билан кўкрагини ушлаб олган бўлиб, ранги ўчиб кетган эди. Томири жуда тез урар, унчалик бўртиб кўринмас, қон босимини аниқлаб бўлмас, юрагининг тепиши зўр-базўр эшитилар эди. Доктор юқорида зикр қилинган кишиларнинг ёрдами билан Бош Министрни баланд ёстиқлар устига ётқизиб, унинг мушаги ичига 1 мл (15 мг) мепашентин сулпашате (мефентин сульфат) билан 1 мл мисиорен (майкорен) юборди.

Шундан кейинги уч минут мобайнида Бош Министр Л. Б. Шастри ҳушдан кетди, томир уриши билинмай, юрак тепиши эшитилмай қолди, нафас олиши тўхтади. 1966 йил 11 январь соат 1 дан 32 минут ўтганда у вафот этди. Доктор Р. Н. Чугх реанимация қила бошлади: «ş» нусха трубкага оғиздан сунъий метод билан нафас олдирди ва юракни кўкрак устидан уқалай бошлади. Шунинг устига доктор Р. Н. Чугхнинг чақириғи билан етиб келган совет врачи Е. Г. Еременко реанимация қилишда қатнашди. У, Бош Министр Л. Б. Шастрини вафот этган ҳолда кўрди, чунки томир уриши тўхтаган, юрак тепиши эшитилмас, нафас олмас, корнеал рефлекслар содир бўлмас эди. Шундан сўнг, реанимация у ерга дарҳол етиб келган шокка қарши бригада ва профессорлардан У. О. Орипов, Я. Я. Гордон, О. Н. Павлова, А. Р. Раҳимжонов, М. С. Турсунхўжаева ва З. И. Умидовалар иштирокида давом эттирилди. Юрак кўкрак тепасидан уқаланди, чап қорин бўшлиғига орадан 15 минут ўтказиб икки марта хлористий кальций, адреналин ва глюкоза эритмаларининг аралашмаси юборилди; интубацион трубка орқали аппарат билан сунъий нафас олдириб кўрилди. Бироқ, бу чоралар натижасиз бўлиб чиқди.

Бош Министр Л. Б. Шастри ўтмишда миокард инфарктини бошдан кечирганлигини ҳамда 1966 йил 10 январдан 11 январга ўтар кечаси кескин ривожланган касалликнинг характерини эътиборга олганда, ўлим миокард инфарктининг такроран қаттиқ тутиб қолишидан содир бўлди, деб ҳисоблаш мумкин.

Р. Н. ЧУГХ,
медицина доктори.
У. О. ОРИПОВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари, медицина фанлари доктори, профессор.
Я. Я. ГОРДОН,
хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор.
О. Н. ПАВЛОВА,
хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор.
А. Р. РАҲИМЖОНОВ,
медицина фанлари доктори, профессор.
М. С. ТУРСУНХЎЖАЕВА,
медицина фанлари доктори, профессор.
З. И. УМИДОВА,
СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент аъзоси, хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор.
Е. Г. ЕРЕМЕНКО,
врач.
А. ШОМИРЗАЕВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги Марказий касалхонасининг бош врачи, медицина фанлари кандидати.

Тошкент 1966 йил, 11 январь.

ҲИНДИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ДОКТОР САРВАПАЛЛИ РАДХАКРИШНАН ЖАНОБ ОЛИЙЛАРИГА
ҲИНДИСТОН БОШ МИНИСТРИ ВАЗИФАСИНИ БАЖАРУВЧИ ГУЛЗОРИ ЛАЪЛ НАНДА ЖАНОБ ОЛИЙЛАРИГА

Ҳиндистоннинг атоқли сиёсий ва давлат арбоби Бош Министр Лаъл Баҳодир Шастри бемаҳал вафот этганини эшитиб совет халқи ларзага келди.

Л. Б. Шастри Махатма Ганди билан Жавоҳарлал Неру раҳбарлиги остида ўсмирлик йилларидан бошлабоқ ўз ватанининг миллий озодлиги учун курашди. Мустақиллик эълон қилингандан кейин у бутун қувватини ўз халқига хизмат қилишга, Ҳиндистон давлатини мустаҳкамлашга сарфлади. Унинг давлат арбоби ва сиёсий арбобга хос зўр фазилатлари Ҳиндистон Бош Министри лавозимида ишлаган пайтида айниқса яққол намоён бўлди.

Л. Б. Шастри тинчликни ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш ишига ғоят катта ҳисса қўшди. У бошчилик қилган ҳукумат Ҳиндистоннинг халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга қаратилган тинчликсевар ташқи сиёсатини изчиллик билан ва оғишмай давом эттирди. Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш учун унинг сарфлаган конструктив куч-ғайратлари ҳам худди мана шу мақсадга бағишланган эди. Ҳиндистон номидан Л. Б. Шастри имзолаган Тошкент Декларацияси — Осиёда ва бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига қўшилган ғоят катта ҳиссадир.

Совет халқи Совет Иттифоқининг қадрдон дўсти бўлган Л. Б. Шастри хотирасини дилида абадий сақлайди. Л. Б. Шастри ҳинд ва совет халқлари ўртасидаги узилмас дўстликни ва жуда яқин ҳамкорликни янада ривожлантириш йўлида кўп ишлар қилди.

СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати ҳинд халқига, Сизга, жаноб Президент ва Сизга, жаноб Бош Министр вазифасини ижро этувчи, бутун Ҳиндистон ҳукуматига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Бизнинг чин кўнгилдан изҳор этган чуқур таъзиямизни марҳумнинг оила аъзоларига етказмоғингизни Сизлардан илтимос қиламиз.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. ПОДГОРНИЙ. — **СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. КОСИГИН.**

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Атоқли давлат арбоби, Совет Иттифоқининг қадрдон дўсти Ҳиндистон Республикасининг Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри бемаҳал вафот этганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ҳиндистон ҳукуматига, ҳинд халқига ва марҳумнинг оиласига чин кўнгилдан таъзия билдирадилар.

Лаъл Баҳодир Шастри тинчлик ва тараққиёт учун изчил ва саботли курашчи эди. У, Тошкентда Покистон Президенти билан учрашиш вақтида Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги можарони тугатиш учун давлат арбобига хос зўр донолик кўрсатиб, кўп куч-ғайратини сарф қилди. Бу учрашув Осиёда тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган тарихий Тошкент Декларациясини имзолаш билан тугалланди.

Совет Иттифоқининг барча халқлари каби Ўзбекистон халқи ҳам ҳинд халқининг қайғусига ҳамдарддир ва ҳинд халқига ўзининг доимий қардошлик ва дўстлик туйғуларини изҳор қилади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — **ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.**

ПОКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ТАЪЗИЯСИ

ТОШКЕНТ, 11 январь. (ТАСС). Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон бугун Ҳиндистон Президентига қуйидаги таъзия телеграммасини юборди: Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг тўсатдан вафот этгани мени чуқур изтиробга ва қайғуга солиб қўйди. Сўнгги бир неча кун мобайнида у билан ўтказган учрашувларимиз вақтида унинг самимияти ҳамда Ҳиндистон — Покистоннинг барча низоли масалаларини Ҳиндистон ярим оролида тинчлик манфаатларини кўзлаб, адолатли асосда бартараф этиш ишига садоқати менда катта таассурот қолдирган эди. Биз Тошкентда умидбахш ишга асос солган эдик.

Мана шу қайғули дамда чин кўнглимдан Сизга, жаноб Президент ва Сиз орқали Ҳиндистон халқига ўз таъзияларимни изҳор қилмоқчиман.

ЛАЪЛ БАҲОДИР ШАСТРИ

Л. Б. Шастри 1904 йил 2 октябрда Мугхаласарой шаҳрида (Уттар Прадеж штати) мактаб ўқитувчиси оиласида туғилди. У, «Харти Чандра» ва «Каши Видяпит» коллежларида (Банорас университетида) таълим олди.

Л. Б. Шастри ҳинд халқининг миллий озодлик ҳаракатида фаол қатнашди, бунинг учун инглиз мустамлакачи ҳукмдорлари томонидан бир неча марта қамоққа олинди. У, турмада жами қарийб тўққиз йил ётди.

Л. Б. Шастри ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресс партиясида кўзга кўринган мавқени эгаллади. У, 1951 йилда бу партиянинг бош секретари бўлди.

Л. Б. Шастри 1952 йилдан тортиб 1964 йилгача Ҳиндистон ҳукуматида раҳбар лавозимларда бўлди.

Жавоҳарлал Неру вафот этганидан кейин 1964 йил июнь ойида Ҳиндистон миллий конгресси парламент группасининг раҳбари қилиб сайланди ва Бош министр бўлди. Айни вақтда у, атом энергияси ишлари министри ва миллий план комиссиясининг раиси лавозимларини эгаллади.

Л. Б. Шастри Ҳиндистоннинг атоқли давлат ва сиёсий арбоблари Махатма Ганди ва Жавоҳарлал Неруниng муносиб вориси бўлди.

У, Ҳиндистон ҳукуматининг блокларга қўшилмаслик ва тинч-тотув яшаш сиёсатини амалга оширишига катта ҳисса қўшди. Бутун дунёда тинчлик учун ва мустамлакачилик қолдиқларини тугатиш учун изчил кураш олиб борди.

Л. Б. Шастри бошчилигидаги Ҳиндистон ҳукумати Совет Иттифоқи билан дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлаш сиёсатини ўтказиб келди.

Л. Б. Шастри ҳали яқиндагина Тошкентда тамом бўлган музокаралар вақтида давлат арбобига хос юксак доноликни намойиш қилди. Л. Б. Шастри имзолаган Декларация унинг ўз вафотидан кейин ҳинд халқига қолдирган қимматли туҳфасидир.

(ТАСС).

А. Н. Косигин Л. Б. Шастрини дафн этиш маросимида қатнашиш учун Деҳлига жўнаб кетди

Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг вафоти муносабати билан СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин мотам маъракасида иштирок этмоқ учун 11 январда Деҳлига жўнаб кетди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қ. Қурбонов Л. Б. Шастрининг жасади солинган тобутни Тошкентдан Деҳлига бирга олиб борди.

(ТАСС).

Л. Б. ШАСТРИНИНГ ЖАСАДИ КРЕМАЦИЯ ҚИЛИНАДИ

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Лаъл Баҳодир Шастрининг жасади 12 январь чоршанба куни Ҳиндистоннинг атоқли сиёсий арбоблари Махатма Ганди ва Жавоҳарлал Неруниng жасадлари кремация қилинган жойда куйдирилажаги бу ерда расмий суратда эълон қилинди.

Кеча бутун Тошкент ҳинд халқининг улуғ фарзанди, атоқли давлат арбоби, Совет Иттифоқининг яқин дўсти Лаъл Баҳодир Шастри билан видолашди. Биринчи суратда марҳумнинг жасади солинган тобут тўп лафетида Тошкент аэропорти томон олиб борилмоқда. Иккинчи суратда Тошкент аэропорти, марҳумнинг тобути ёнида. Учинчи ва тўртинчи суратларда А. Н. Косигин, Муҳаммад Аюбхон, Р. Қурбонов ва бошқалар тобутни кўтариб самолётга чиқмоқдалар.

А. Горокрик ва В. Кожевников фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

УНУТИЛМАС УЧРАШУВЛАР

Лаъл Баҳодир Шастри совет халқининг яқин дўсти эди. У бир неча бор Совет Иттифоқига келиб, халқларимиз ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшди. Жумладан у Ўзбекистон меҳнаткашларининг ҳам азиз меҳмони бўлган эди Сиз бу ерда Лаъл Баҳодир Шастрининг 1965 йил май ойида Тошкентда бўлган пайтда олинган суратларни кўряпсиз. Суратларда (ўнгдан): Лаъл Баҳодир Шастрининг тошкентликлар билан учрашуви ҳамда Тошкент область «Қизил Ўзбекистон» колхозининг мактаб-интернат пионерлари билан суҳбати тасвирланган.

(ЎзТАГ фотохроникаси).

А. Н. КОСИГИН ДЕҲЛИГА КЕЛДИ

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистоннинг вафот этган Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрини дафн этиш маросимларида қатнашиш учун СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бугун Деҳлига келди.

СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. С. Насриддинова, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, СССР Ташқи ишлар министрлигининг бўлим мудири В. И. Лихачев, Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси Л. М. Замятин, СССРнинг Ҳиндистондаги элчиси И. А. Бенедиктов ҳам Деҳлига келишди.

Аэродромда совет делегациясини информация ва радиоэшиттириш министри Индира Ганди, ташқи ишлар министрининг ўринбосари Динеш Сингх, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси Т. Н. Кауль ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Палам аэродромида журналистларга мурожаат қилиб, бундай деди: «Биз жуда қайғули бир пайтда Деҳлига келдик. Биз турли халқаро проблемаларга тааллуқли масалаларни ҳали кечагина Бош Министр Шастри билан муҳокама қилган эдик. Ҳозирги пайтда Ҳиндистон ва Совет Иттифоқигина эмас, балки бутун дунё ҳам мотам тутмоқда. Шастри ўз постида вафот этди. У, одамларнинг тинч-тотув яшаши учун ҳаракат қилди.

Оғир жудолик муносабати билан Совет Иттифоқи халклари ҳам мотам тутмоқдалар. Шастри жаноблари мен билан қилган охирги суҳбатида ҳинд ва совет халклари ўртасидаги дўстлик тўғрисида кўп гапирди. Иккаламиз ҳам шу ҳақда гапирган эдик, чунки Совет Иттифоқининг халқлари ҳинд халқи билан дўстликни мустаҳкамлашни истайдилар».

Марҳум Л. Б. Шастри жасади қўйилган тобут Деҳлида

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистоннинг марҳум Бош Министри Л. Б. Шастри жасади қўйилган тобут бугун «ИЛ-18» самолётида Деҳлига келтирилди. Минг-минглаб кишилар Ҳиндистоннинг атоқли раҳбарининг ҳурматини бажо келтириш учун Деҳлидаги Палам аэропортига тўпланишди. Марҳум Л. Б. Шастрининг жасади қўйилган тобут самолётдан олиб чиқилганида Президент доктор С. Радхакришнан, президент ўринбосари Зокир Ҳусайн, Бош Министр вазифасини ижро этувчи Г. Нанда ва кабинетнинг бошқа аъзолари, шунингдек дипломатик миссияларнинг бошлиқлари ҳозир бўлдилар. Л. Б. Шастрининг жасади солинган тобут мотам марши садолари остида тўп лафетига қўйилди. Мотам маросими марҳум Бош Министрнинг Резиденцияси томон йўл олди. Ўн километр узунликдаги йўлнинг икки томонига тўпланган юз мингларча деҳлиликлар марҳум Бош Министрни узатиб қолдилар.

Тошкент учрашувида қатнашган Ҳиндистон делегациясининг аъзолари ҳам шу самолётда Деҳлига келишди.

СЎНГГИ ВИДОЛАШУВ

Ўзбекистон пойтахти 11 январда Ҳиндистоннинг атоқли сиёсий ва давлат арбоби, Совет Иттифоқининг қадрдон дўсти Лаъл Баҳодир Шастри билан чуқур қайғуда сўнгги марта видолашди.

Марҳумнинг жасади солинган тобут Ҳиндистон Бош Министри Тошкент учрашуви вақтида истиқомат қилган резиденциядан эрталаб соат 9 дан 30 минут ўтганда олиб чиқилди.

Ҳарбий қоровул қайғули сукутда. Ҳиндистон давлат байроғи билан ўралган тобутни СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, Ўзбекистон республикаси Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, Ҳиндистон ташқи ишлар министри Сваран Сингх, Ҳиндистон мудофаа министри Я. Б. Чаван кўтариб чиқадилар. Тобут тўп лафетига қўйилади. Мотам маросими шаҳар яқинидаги резиденциядан йўлга чиқиб, бутун шаҳар орқали аста-секин аэропорт томон боради.

Шаҳар кўчаларида қора лента тикилган байроқлар осилган. Ўн мингларча кишилар Ҳиндистон—Совет дўстлигини ривожлантириш, Ҳиндистоннинг Покистон билан муносабатларини нормаллаштириш, Осиёда ва бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшган Ҳиндистоннинг шонли фарзанди билан сўнгги марта видолашадилар. Лафет кетидан Совет Армиясининг жангчилари тушган машиналар эскорти боради. Булар кетидан совет раҳбар арбоблари, Ҳиндистон делегациясининг аъзолари тушган машиналар ўтиб боради.

Аэропорт. Ҳиндистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон республикасининг давлат байроқлари туширилган. Қўшинларнинг уч тури вакилларидан фахрий қоровул саф тортган. Пиёда аскарлар, учувчилар, денгизчиларнинг сафлари устида қора лента тикилган байроқлар баланд кўтарилган.

СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, Совет Иттифоқи мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССРнинг Ҳиндистондаги элчиси И. А. Бенедиктов, СССРнинг Покистондаги элчиси М. В. Дегтярь, Ўзбекистон республикаси министрлари, республика Олий Советининг депутатлари аэропортда мотам маросимига келиб қўшиладилар.

Л. Б. Шастри билан сўнгги марта видолашмоқ учун Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон, Покистон ташқи ишлар министри Зулфиқор Али Бхутто ва Покистон делегациясининг бошқа аъзолари аэропортга келишди.

Мотам куйи чалинади. Л. Б. Шастри жасади қўйилган тўп лафети самолётга яқинлашади. Барабанлар садоси остида совет жангчилари тобут ёнидан ўтадилар.

А. Н. Косигин, Муҳаммад Аюбхон, Ҳиндистон ҳукуматининг аъзолари Сваран Сингх ва Я. Б. Чаван, Ҳиндистон делегациясининг бошқа аъзолари тобутни самолётга кўтариб чиқадилар. Оркестрлар Ҳиндистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССРнинг давлат гимнини ижро этади. Тўплардан бир йўла 21 марта ўқ узилиб, миллатлар салюти берилади. СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети номидан, шахсан А. Н. Косигин номидан гулчамбарлар, Ўзбекистон республикаси Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва бошқа совет ташкилотлари номидан гулчамбарлар самолётга олиб чиқилади.

...Совет тупроғида сўнгги ҳарбий ҳурмат бажо келтирилади. Самолёт учиш майдони томон бурилади, осмонга парвоз қилиб, Ҳиндистон пойтахти Деҳлига қараб йўл олади.

Ҳиндистон делегациясининг аъзолари—ташқи ишлар министри Сваран Сингх, мудофаа министри Я. Б. Чаван, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси Т. Н. Кауль, шунингдек Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов Деҳлига жўнадилар.

Лаъл Баҳодир Шастрини дафн этиш маросимида қатнашиш учун Покистон Президентининг шахсий вакиллари—Президентнинг мудофаа масалалари бўйича маслаҳатчиси савдо министри Ғулом Форух, Покистоннинг Ҳиндистондаги олий комиссари Аршад Ҳусайн ҳам шу самолётда Деҳлига жўнаб кетдилар. (ТАСС).

Совет давлатининг раҳбарлари Ҳиндистон элчихонасида бўлдилар

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. С. Полянский, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков, В. Э. Димшиц, М. Т. Ефремов, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, РСФСР Министрлар Советининг Раиси Г. И. Воронов, СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. П. Георгадзе, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари, Совет Иттифоқи Маршали М. В. Захаров 11 январда Ҳиндистон Республикасининг Москвадаги элчихонасида бўлдилар. Улар Ҳиндистоннинг вафот этган Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрини ҳурматлаб эсга олдилар ва мотам китобига имзо чекдилар.

Совет давлатининг раҳбарлари Ҳиндистон Республикаси элчихонасининг биринчи секретари А. П. Венкатесваран билан суҳбат вақтида Лаъл Баҳодир Шастрининг вафоти муносабати билан СССР Министрлар Совети, СССР Олий Совети номидан ва совет халқи номидан чуқур таъзия билдирдилар.

(ТАСС).

Л. Б. Шастри вафоти муносабати билан таъзиялар

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистон президенти С. Радхакришнан ва Бош Министр вазифасини ижро этувчи Г. Л. Нанда номига Ҳиндистон Бош Министри Л. Б. Шастрининг бемаҳал вафот этганлиги муносабати билан мамлакатнинг турли сиёсий арбобларидан, шунингдек турли ташкилотлардан жуда кўп таъзиялар олинмоқда. Турли мамлакатларнинг давлат ва ҳукумат бошлиқларидан ҳам таъзиялар келиб турибди. СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорний ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиндан таъзия билдирилган хатлар олинди.

ҲИНДИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистон Президенти С. Радхакришнан бугун эрталаб умумҳиндистон радиоси орқали халққа мурожаат қилди. Президент ўз нутқини Лаъл Баҳодир Шастри фаолиятига бағишлади. Президент унинг Ҳиндистонни ривожлантириш ва, жумладан Покистон билан муносабатларни нормаллаштириш соҳасидаги хизматларини уқтириб ўтди. Л. Б. Шастри, деб таъкидлади президент, миннатдор миллатнинг хотирасида абадий сақланади. С. Радхакришнан сўзининг охирида марҳум Л. Б. Шастри Ҳиндистоннинг олий ордени «Бхарат Ратна» билан мукофотланади, деди.

Ҳиндистон Бош Министри вазифасини бажарувчи Нанданинг айтганлари

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистон Бош Министри вазифасини бажарувчи Гулзари Лаъл Нанда бугун умумҳиндистон радиоси орқали гапириб, қуйидагиларни айтди: «Ҳиндистон Тошкентда тузилган битимни ҳурмат қилади ва уни оғишмай амалга оширади». «Бу битим, — деб сўзини давом эттирди Нанда, Ҳиндистоннинг традицияларига ва Махатма Ганди ҳамда Жавоҳарлал Неру Ҳиндистонга мерос қилиб қолдирган принципларга мунсибдир». Марҳум Л. Б. Шастрини ҳурмат билан эсга олиб, Нанда бундай деди: «Биз ўз ҳаётимизни миллатнинг бирлигига ва уни мустаҳкамлашга, оддий кишиларни фаровон қилишга бағишлаш билан унинг хотирасини энг яхши тарзда ҳурматлаб эсга олган бўламиз». Л. Б. Шастрининг вафоти, — деди у,—Ҳиндистонни ва бутун дунёни ларзага келтирди.

ҲИНДИСТОН МОТАМ ТУТМОҚДА

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Бош Министр Лаъл Баҳодир Шастрининг тўсатдан вафот этганлиги тўғрисидаги хабар Ҳиндистон пойтахтини ларзага келтирди. Бу фожиали хабар ярим кечада маълум бўлишига қарамай, шу заҳотиёқ бутун шаҳарга тарқалди.

Марҳум Бош Министрнинг резиденцияси — Жан Патхдаги уйга туташган кўчалар саҳар пайтидаёқ ўн мингларча кишилар билан тўлди. Эрканлар, хотин-қизлар, болалар қайғу-мотам ичида Ҳиндистоннинг содиқ фарзанди билан сўнгги марта видолашмоқ учун Бош Министрнинг уйи томон келадилар. Давлат арбоблари ва сиёсий арбоблар, дипломатия корпусининг вакиллари бу ерга келишди.

Лаъл Баҳодир Шастрининг жасади солинган тобут бугун унинг уйи олдидаги тахта супага қўйилади.

Ҳиндистон Президенти С. Радхакришнан, президент ўринбосари Зокир Ҳусайн, ҳукумат аъзолари, Ҳиндистон миллий конгресс партиясининг раҳбарлари марҳумнинг рафиқаси Лалита Шастрига таъзия телеграммалари юбордилар.

Ҳиндистон ҳукумати турли мамлакатларнинг давлат ва ҳукумат бошлиқларидан таъзия телеграммалари олмоқда.

Ҳиндистон ички ишлар министрлигининг бу ерда эълон қилинган меморандумида бундай дейилади: Лаъл Баҳодир Шастри эртага Деҳлида дафн этилади. Марҳум Бош Министрнинг ҳурматини бажо келтирмоқ учун мамлакатдаги барча давлат муассасалари бугун ва эртага ёпиқ бўлади. Ҳиндистоннинг ҳамма қисмида 12 кун мотам тутилади.

СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин Ҳиндистон делегацияси ҳузурида бўлди

ТОШКЕНТ, 11 январь. (ТАСС). СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи маршали В. Д. Соколовский, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. С. Насриддинова, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қ. Қурбонов, ЎзССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Г. Ломоносов маҳаллий вақт билан эрталаб соат 4 да Ҳиндистон делегацияси резиденциясида бўлдилар ва Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг тўсатдан вафот этганлиги муносабати билан Ҳиндистон ҳукуматига ва бутун ҳинд халқига чуқур таъзия изҳор қилдилар.

Ҳиндистон ташқи ишлар министри Сваран Сингх, мудофаа министри Я. Б. Чаван ва Ҳиндистон делегациясининг бошқа аъзолари, шунингдек матбуот вакиллари ҳузурида А. Н. Косигин Л. Б. Шастрини тинчлик учун буюк курашчи Ҳиндистон давлатининг атоқли раҳбари Ҳиндистон билан Покистон ўртасида муносабатларни яхшилаш учун негиз қурган, тарихий Тошкент Декларациясини имзолаган ва Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшган киши деб таърифлади.

МУҲАММАД АЮБХОН ВАТАНИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон 11 январда Тошкентдан ватанига жўнаб кетди.

Покистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон республикасининг давлат байроқлари билан безатилган Тошкент аэропортида ҳурматли меҳмонни ва Покистон делегациясининг аъзоларини СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. С Насриддинова, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССРнинг Покистондаги элчиси М. В. Дегтярь, СССРнинг Ҳиндистондаги элчиси И. А Бенедиктов, Ўзбекистон республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов ва Ўзбекистоннинг бошқа раҳбар арбоблари узатиб қолдилар.

Узатиб қолувчилар орасида Покистоннинг СССРдаги элчиси Иқбол Атхар, Ҳиндистоннинг СССРдаги муваққат ишлар вакили Р. Жайпал бор эди.

Тошкент меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари ҳурматли меҳмонни узатиб қолиш учун аэродромга келишди.

Покистон Президентининг жўнаб кетиши муносабати билан фахрий қоровул саф тортди ва Покистон, Совет Иттифоқи ҳамда Ўзбекистон республикасининг давлат гимнлари ижро этилди. А. Н. Косигин ва бошқа совет раҳбар арбоблари Муҳаммад Аюбхон билан ва Покистон делегациясининг аъзолари билан самимий хайрлашиб қолдилар.

Самолёт осмонга парвоз қилиб, Покистон томон йўл олади. Муҳаммад Аюбхон билан бирга ташқи ишлар министри Зулфиқор Али Бхутто, ташқи ишлар бўйича секретарь Азиз Аҳмад, информация министрлигининг секретари Алтаф Гавҳар, президентнинг бош секретари Юсуф, ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Алви, Покистон армияси бош штабининг бошлиғи генерал-майор Шер Баҳодир, авиация маршали, Покистон авиа компаниясининг президенти Азҳархон, ташқи ишлар министрлигининг директорлари Бхатти, Ахунд, Кайзер Рашид, шунингдек экспертлар ва маслаҳатчилар жўнаб кетдилар. (ЎзТАГ).

ҚАРДОШЛАРЧА ДЎСТЛИК СИМВОЛИ

ХАНОЙ, 10 январь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари А. Н. Шелепин бошлиқ Совет Иттифоқи делегацияси бугун меҳмондўст Вьетнам пойтахтида бўлишининг тўртинчи кунида мамлакатнинг энг йирик олий ўқув юрти — Ханой политехника институтини бориб кўрди.

Институт кўздан кечирилгандан кейин маросимлар залида митинг бўлиб ўтди. Институт проректори Фан Хонг Дьен ўқитувчи ва студентлар номидан совет халқи вакилларига қарата нутқ сўзлади.

Совет делегациясининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари Д. Ф. Устинов Вьетнам студентларига қарата самимий қутлов сўзларини айтди.

Шундан сўнг, Вьетнам Демократик Республикасининг Бош министри Фам Ван Донг қисқача нутқ сўзлади.

Шундан сўнг, совет делегацияси Вьетнам Демократик Республикасининг Бош министри Фам Ван Донг билан бирга Ханойнинг диққатга сазовор жойларини бориб кўрди.

Тушдан кейин совет делегацияси Вьетнам пойтахтининг атрофидаги Иенпо қишлоқ хўжалик кооперативида бўлди.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

СИЁСИЙ БИЛИМИМИЗНИ ОШИРАЙЛИК

Партия маорифи шохобчаларида ўқиш бошланганига икки ойга яқин вақт ўтди. Маълумки, бу йилги партия ўқуви ўтган йиллардагига нисбатан системали ва бирмунча мураккаб. У юксак коммунистик эътиқодлиликни, ғоявий принципиалликни, партиявий ҳужумкорликни, коммунистик қурилишнинг конкрет вазифаларини ҳал қилишда коммунистларнинг авангардлик ролини ҳамма чоралар билан юксалтиришга қаратилган.

Асосий мақсад, яқин йиллар мобайнида меҳнаткашларимизнинг марксча-ленинча назариями, унинг таркибий қисмлари бўлган фалсафани, сиёсий иқтисодни ва илмий коммунизм асосларини чуқур, ҳар тарафлама эгаллаб олишлари, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тарихини яхши билиб олишга эришишларини таъминлашдан иборатдир. Ҳозирги вақтда областимизда 80 мингдан ортиқ киши сиёсий таълим мактабларида ўқимоқда. Шулардан 60 минг 700 киши бошланғич ва ўрта сиёсий таълим мактабларида таҳсил кўради.

Дастлабки маълумотлар областимиз район ва шаҳар партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари янги ўқув йилини уюшқоқлик билан бошлаб юборганликларидан далолат бериб турибди. Чирчиқ шаҳридаги «Ўзбекхиммаш» заводи партия ташкилотининг партия ўқишини ташкил этишдаги уюшқоқлиги ибратли. Бошланғич партия ташкилоти пропагандистлар ва тингловчиларни танлашга жиддий эътибор берганлиги туфайли ўқиш пухта бормоқда. Заводда машғулотлар ўтказиш учун яхши хоналар ажратилган. Кўргазмали қуроллар, ўқув адабиётлари етарли. Бу ерда барча раҳбарлар пропагандистлик қилишади. Масалан, завод директори ўртоқ Н. Платонов кўп йиллардан бери пропагандистлик вазифасини бажариб келмоқда. Бошланғич партия ташкилоти бу йил ҳам уни марксизм-ленинизм асослари мактабига пропагандист қилиб тайинлаган. У ўзининг камтарлиги, пухта сиёсий билимга эгалиги, дилкашлиги билан тингловчиларнинг эътиборини қозонмоқда. Ўртоқ Платонов машғулотларни завод ҳаётига узвий суръатда боғлаб ўтади. Шу туфайли ҳам тингловчилар ўтилган материалларни пухта ўзлаштирмоқдалар.

Областимизнинг Ўрта Чирчиқ, Янгийўл, Юқори Чирчиқ районлари партия ташкилотларида биринчи машғулотлар жуда мазмунли ўтди. Бу районларда партия сиёсий ўқуви кунида ҳеч қандай мажлислар ва йиғинлар ўтказилмайди. Коммунистларнинг ва комсомолларнинг машғулотларга тўла қатнашуви таъминланади. Машғулотлар ўтказиладиган хоналар иситилади. Узоқда турувчи коммунистларнинг уйларига машина юборилади.

Партия маорифи шохобчаларида ўқув йили ҳар қачонгидан пухта ташкил этилган бўлса ҳам, бу камчиликларимиз йўқ деган сўз эмас. Оққўрғон, Бекобод районлари, Олмалиқ шаҳри, Тошкентнинг Куйбишев, Фрунзе районларидаги айрим бошланғич партия ташкилотлари ўқув йилининг бошиданоқ сусткашликка йўл қўйдилар. Оҳангарондаги цемент-шифер комбинати, Бекободдаги 1, 3-«Далварзин» совхозлари, Калинин районидаги «Келес» сельпоси, Фрунзе районидаги «Таштекстильмаш» заводлари бошланғич партия ташкилотлари сиёсий ўқишга пухта ҳозирлик кўрмадилар. Мазкур ташкилотлар партия сиёсий ўқувини ташкил этишдаги камчиликларга ўз вақтида барҳам беришлари керак. Кишиларнинг сиёсий билимини ошириш партиямизнинг биринчи галдаги вазифаси эканлигини, бусиз коммунизм кишисини тарбиялаб вояга етказиш мумкин эмаслигини унутмаслик лозим. Бинобарин, меҳнатда муваффақиятларга эришиш ҳар бир меҳнаткашнинг ўз вазифасига онгли равишда муносабатда бўлишига боғлиқ.

Кейинги йилларда бошланғич партия ташкилотлари ва район, шаҳар партия комитетлари пропагандистларни танлаш, уларни ўқитиш ишларига катта аҳамият бермоқдалар. Пропагандистлик вазифасига билимдон, тажрибали, коллективда ҳурмат қозонган кишиларни тайинланди. Шу кунларда областимизда 6500 дан ортиқ киши пропагандистлик каби юксак вазифани сидқидилдан адо этиб келяпти. Бу пропагандистлардан 5750 киши олий ва тўлиқсиз олий маълумотга эга. Шу жумладан, 2000 дан ортиқ киши партия, совет, хўжалик ходимлари, мутахассислар, раҳбар кадрлардир.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, областимиз колхоз ва совхозларида, завод ва фабрикаларида пропагандистлик каби мўътабар вазифага виждонан ёндошмаётган кишилар ҳам учраб туради. Улар машғулотларга пухта тайёргарлик кўриш ўрнига цитатабозлик қиладилар. Белгиланган темаларни китобдан ўқиб бериш билан кифояланадилар. Пропагандистлик маҳоратларини такомиллаштириш, нутқ маданиятини ўстириш, ўзи ишлаб турган хўжаликнинг экономикасини яхши билишга интилмайдилар.

Бу йил республикамиз саноат ва қишлоқ хўжалиги соҳасида катта ютуқлар қўлга киритилди. Тингловчиларга ана шулар билан бир қаторда 1966 йил вазифалари ва уларни бажариш йўлларини тушунтириш лозим. Ҳар бир пропагандист аввало ўзи устида ишлаши ва буни тингловчилардан талаб қилмоғи керак.

Район ва шаҳар партия комитетларида пропагандистлар семинарларининг биринчи даврасн ўтказилди. Бу билан кифояланиш ва хотиржамланиш мумкин эмас. Бошланғич партия ташкилотлари, район ва шаҳар партия комитетлари ҳузуридаги партия кабинетлари пропагандистларнинг маҳорат мактаби бўлмоғи зарур.

Областимизда ишлаётган 113 методик кенгаш, 142 та идеология комиссиялари ишига муттасил раҳбарлик қилиб ёрдам бериш, жойларда методик ва назарий конференциялар ўтказиб туришнинг аҳамияти катта.

Шаҳар, район партия комитетларининг пропаганда ва агитация бўлимлари ходимлари бошланғич партия ташкилотларига борганларида партия маорифи масалалари билан қизиқишлари ишга фойда беради. Жойлардаги пропагандистларга амалий ва назарий масалаларда ёрдам беришлари, ҳозирги даврнинг энг янги муҳим воқеалари ҳақида суҳбатлашишлари, вақти-вақти билан пропагандистларнинг билим даражаларини текшириб туришлари керак бўлади.

Область ва шаҳар сиёсий маориф уйи ходимлари пропагандистлар учун кўпгина методик қўлланмалар тайёрладилар. Яқин кунлар ичида уларни пропагандистларга етказиб берадилар.

Ҳар бир партия ташкилоти, ҳар бир коммунист кишилар орасида маърифат нурини ёйиш ўзларининг жонажон бурчлари эканлигини унутмасликлари лозим.

И. БОБОХОНОВ,
область ва шаҳар партия комитетлари сиёсий маориф уйи мудирининг ўринбосари.

СССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

ИҚТИСОД ВА ТЕЖАМКОРЛИК — ХАЛҚ КОНТРОЛЁРЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ ЭНГ МУҲИМ ТОМОНИ

СССР халқ контроли комитети Москва ва Ленинграддаги илғор саноат корхоналари коллективларининг иқтисод ва тежамкорлик соҳасида кўрсатган ватанпарварлик ташаббуси муносабати билан халқ контроли комитетлари ва группаларининг вазифалари тўғрисида қарор қабул қилди.

Комитет партиянинг актив ёрдамчилари бўлган халқ контроли органларига халқ контролерларининг бутун кўп миллионли армиясига корхоналар, қурилишлар, колхозлар, совхозлар ва муассасаларда иқтисод ва тежамкорлик учун бошланган курашга жанговарлик билан қўшилиш вазифасини юклади. Қарорда бундай дейилади. Агар барча халқ контролерлари, ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг кенг оммаси иқтисод ва тежамкорлик учун курашга жалб этилса, нақадар кўп иш қилиш мумкинлигини Москва ва Ленинград шаҳарлари, Украина, Қозоғистон, Латвия, Грузия ва бошқа республикалардаги халқ контроли комитетлари ва группаларининг металлни, бинокорлик материалларини, электр иссиқлик энергиясини ва ёқилғини тежаб-тергаш учун курашдаги ижобий иш тажрибаси кўрсатиб турибди.

КПСС Марказий Комитетининг «Москва ва Ленинграддаги илғор саноат корхоналари коллективларининг металл ва материалларни тежаб-тергаш ҳамда шу ҳисобдан қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш соҳасидаги ташаббуси тўғрисида» чиқарган қарорини барча халқ контролерларига тушунтириш конкрет иш плани тузиб олишда ҳар қайси халқ контроли группасига ёрдамлашиш, активларга йўл-йўриқ бериш халқ контроли комитетларига таклиф қилинди.

Халқ контроли группалари ва комитетлари партия ва ҳукуматнинг меҳнат ва моддий ресурсларни, пул маблағларини тежабтергаш тўғрисидаги кўрсатмалари қандай бажарилаётганини контроль остига олишлари, шу ишда аниқланган камчиликларни тугатишда партия, совет ва хўжалик ташкилотларига амалий ёрдам кўрсатишлари лозим. Шу билан бирга, камчиликларни ва уларнинг сабабларини ўз вақтида очиб ташлабгина қолмай, айни маҳалда моддий ресурслар билан пул маблағларининг талон-торож қилинишига имконият очиб қўйган ҳамма йўлларни тезда беркитиб ташлаш ҳам керак.

Халқ контролерлари шуни эсда тутишлари лозимки, деб уқтирилади қарорда, ҳар бир килограмм металл, нефть, дон, ҳар бир киловатт соат энергия, иш вақтининг ҳар минути, давлатнинг ҳар бир сўм пули совет кишиси учун қимматлидир. Мана шу сабабдан, улкан хўжалигимизнинг ҳамма соҳалари ва тармоқларида иқтисод учун қунт билан кураш олиб бормоқ керак. Халқ контролерлари халқ мулкига эҳтиёткорлик билан қарашда шахсан намуна кўрсатишлари, хўжасизлик, исрофгарчилик фактларига нисбатан муросасиз бўлишлари, умумдавлат манфаатларига қатъиян риоя қилишлари лозим.

Иқтисод ва тежамкорлик учун кураш жараёнида даставвал:

— Металл, материалларни ҳисобга олиш, асраш ва ишлатишни тартибга солиш, ана шуларни сарфлашнинг техникавий жиҳатдан асосланган прогрессив нормаларини жорий қилиш, нормадан ортиқча запасларни қисқартириш;

— беунум чиқимларни, турли-туман исрофгарчиликлар ва бракни камайтириш, ишлаб чиқариш чиқиндиларидан оқилона фойдаланиш;

— ускуналар, машиналар, механизмлардан фойдаланишни яхшилаш, ўрнатилмаган ускуналарни тезроқ ишга солиб юбориш;

— машиналар, механизмлар, приборларнинг техникавий савиясини, мустаҳкамлигини ва пишиқлигини ошириш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилаш;

— маъмурий идора аппаратини қисқартириш ва арзонлаштириш масалаларига кўпроқ эътибор бериш зарур.

Комитетлар ва группаларга металл, материалларни тежаб-тергаб сарфлаш ва шу ҳисобдан пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан участкалар, цехлар, корхоналарда ташкилий техникавий тадбирларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда актив қатнашиш, бу тадбирлар қандай бажарилаётганини мунтазам контроль қилиб бориш таклиф этилди. Илғор тажрибани, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш масалаларига нисбатан эътибор кучайтирилмоғи, халқ мулкига эҳтиёткорлик билан қарашда меҳнаткашларнинг кўрсатган ташаббуслари бутун чоралар билан қўллаб-қувватланмоғи керак.

Халқ контроли комитетлари ва группалари контролнинг самарадорлигини ошириш учун барча зарур чораларни кўришлари мутлақо шарт. Буларнинг фаолиятидаги асосий масала ўтказилган текширишлар, рейдлар, кўриклар, мажлислар ва кенгашларнинг сони эмас, балки қўлга киритилган амалий натижалардир. Шу билан бирга, иқтисод ва тежамкорлик қисқа муддатли кампания бўлмай, кун сайин амалга ошириладиган вазифа эканлигини унутмаслик керак.

Иқтисод ва тежамкорликда партия ташкилотларига ёрдам кўрсатиш соҳасидаги ишни кучайтириб юборишда ишлаб чиқариш резервларини аниқлаш юзасидан ўтказиладиган оммавий рейдлар, кўриклар ва текширишларнинг тажрибасидан; касаба союз ва комсомол ташкилотлари билан, матбуот органлари билан биргаликда иш олиб боришнинг турли формаларидан фойдаланиш; мутахассисларни, новаторларни, олимларни, меҳнаткашларнинг ижодий бирлашмаларини контролга кенг жалб қилиш лозим. Халқ контроли республика, ўлка, область, шаҳар ва район комитетлари халқ контролерларининг иқтисод ва тежамкорлик соҳасидаги ижобий иш тажрибасини мунтазам равишда ўрганишлари, умумлаштиришлари ва ёйишлари, уларга доимо ёрдам ва мадад кўрсатишлари керак.

Иқтисод ва тежамкорлик учун курашда юксак даражада принципиал ва талабчан бўлиш, халқ мулкини талон-торож қилиш фактларига муросасизлик билан қараш, хўжасизлик ва исрофгарчиликка йўл қўяётган шахсларни жамоатчилик ўртасида қоралаб, изза қилиш зарур.

Тежамкорлик ва иқтисод учун меҳнаткашлар бошлаган ялпи курашда комитетлар билан группаларнинг актив иштирок этиши кенг оммани контролга жалб этиш соҳасида муҳим тадбир бўлади, контролнинг таъсирчанлигини оширишга ёрдам беради.

* * *

СССР Халқ контроли комитети ишонч билдириб айтдики, комитетлар ва группалар, барча халқ контролерлари иқтисод ва тежамкорлик учун курашга ишчанлик билан қўшиладилар. Уларнинг иши натижасида тежаб қолинадиган металл, материаллар ва бошқа ресурслар, пул маблағлари мамлакат экономикасини янада мустаҳкамлаш йўлидаги умумхалқ курашига муносиб ҳисса бўлиб қўшилсин, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIII съездига тайёрланган совғалардан бири бўлсин.

МОСКВАЛИК ВА ЛЕНИНГРАДЛИКЛАР ИЗИДАН

ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

Юрий тайёрланган деталларни кўздан кечиради-да, яна юраги эзилади. Таннархи ниҳоятда баланд, қимматга тушяпти. Деталь тайёрлаш давомида 12×НЗА пўлатидан қанча-қанчаси қириндига ҳам чиқиб кетади. Арзонроқ материалдан бу детални ясаш мумкин эмасмикин? Шу фикр Юрийнинг хаёлини чулғаб олди. Ишдан кейин қолиб бошқа маркали пўлатлардан деталь ясаб кўрди. Лекин маҳсулот чидамлилиги паст. Яна изланди. Энди СА6559 деталини 40Х материалидан тайёрламоқчи бўлди. «Бир уриниб кўрай, зора ниятимга етсам» деган хаёл билан у ишга киришди.

Чертёж бўйича 40Х материалидан деталь ясаб, сўнг ҳисоб-китобини чиқарди. Сўнгги рақамни кўрди-ю, кўзларига ишонмади. Маҳсулот таннархи илгариги деталларникига нисбатан икки марта арзонлашган. Синовга чидаш бераяпти. Қувониб кетди. Энди қимматбаҳо 12×НЗА пўлати ёнга қолади. Унинг ўрнига арзон 40Х пўлатидан деталлар тайёрланаверади. Экономистлар Юрийнинг таклифини ҳисоблаб чиқишса, ҳар йили бу янгилик билан корхона 2650 сўм фойда кўрар экан.

Бу ютуқ ёш рационализаторни руҳлантириб юборди. У энди шестерня тишларини кесувчи станокларнинг унумдорлигини ошириш устида бош қотира бошлади. Агрегатлардаги кўпгина қисмларни ўзгартирди. Айримларини янгилади. Техника адабиётлари кутубхонасида ўтириб кўпгина чертёжлар чизди. Ниҳоят шестерня тишларини кесувчи 5А150, 5Б150 ва 5150 станокларининг ишлаш схемасини ўзгартиришга эришди. Шунда агрегатлар унумдорлиги бир ярим марта ортиб, кескич асбоби икки марта кам сарфланадиган бўлди. Бу янгилик корхонанинг 3110 сўм маблағини иқтисод қилиб қолмоқда.

Корхона технологи Юрий Верешчагин ҳамон изланишда. У ўтган давр мобайнида ўнта муҳим рационализаторлик таклифи киритиб, корхонага 25 минг сўмлик фойда келтирди. Унинг барча таклифлари ишчилар қўл меҳнатини енгиллатишга, металл ва материалларни тежаб қолишга имкон бермоқда.

Юрий жорий этган яна бир янгилик устида тўхталмоқчимиз. Илгарилари тракторнинг 2072 ва 2074 накладка деталлари қуйма йўли билан тайёрланар, сўнг тўрт томони фрезерланар эди. Бунда эса, қўшимча иш соати, қўшимча меҳнат сарф бўларди. Технолог деталларни штамповка йўли билан тайёрлаб фрезерлаш операцияларини бажаришдан ишчиларни халос қилди. Ҳозир бу янгиликка амал қилган ҳолда корхонада кўплаб деталлар тайёрланмоқда. Ишчиларнинг меҳнат унумдорлиги ошган. Суръат тезлашган.

Ҳозирги кунда Юрий Верешчагин редуктор шестернялари сифатини тағин ҳам яхшилаш устида бош қотирмоқда.

Ўзбекистон трактор-йиғув заводида Юрий каби жонкуярлар оз эмас. Улар жорий этаётган янгиликлар корхона ютуқларини кўпайтирмоқда, хомашё, материалларни кўплаб тежашга ёрдам бераяпти. Ўтган йили рационализатор ва ихтирочилардан тушган таклифларнинг амалга оширилиши билан корхонанинг юз минг сўмликка яқин маблағи тежаб қолинди. Тежалган металл ва материал ҳисобига планга қўшимча равишда кўплаб тракторлар ишлаб чиқарилди ва колхоз-совхозларга жўнатилди.

Янги беш йилликнинг дастлабки йили мамлакатимизда ажойиб ташаббус билан бошланди. Москва ва Ленинград саноат корхоналари коллективлари барча меҳнаткашларни материал ва металлни тежаб-тергаб сарфлашга чорладилар. Бу даъват Ўзбекистон трактор-йиғув заводида ҳам янграмоқда. Тракторсозлар албатта ташаббускорлар изидан борадилар. Қўшимча чиқимларга йўл қўймаслик, кўплаб маблағларни иқтисод қилиб қолиш учун бошланган умумхалқ курашидан четда қолмайдилар.

С. ТЎЛАЕВ,
Қ. РАҲМАТОВ.

МЕТАЛЛ ТЕЖАЛМОҚДА

«Ташкенткабель» заводининг ходимлари металл, материал ва электр энергияни иқтисод қилиш учун бошланган ҳаракатга қўшилдилар. Коллектив москвалик ва ленинградликларнинг ташаббусини қўллаб-қувватлаб, янги йилда пландан ташқари 450 минг сўмлик кабель буюмлари ишлаб чиқариш мажбуриятини олди. Бу маҳсулотнинг ҳаммаси тежаб олинган маблағ ҳисобига тайёрланади.

Заводда материаллардан рационал фойдаланиш соҳасида катта тажриба орттирилди. Коллектив етти йиллик мобайнида 3 минг тоннага яқин рангли металл ва 18 миллион киловатт-соатдан кўпроқ электр энергияси тежаб қолди.

— Янги техникани жорий қилиш, технология процессларини ва кабеллар конструкциясини такомиллаштириш ўзимизда мавжуд резервларни қидириб топиб, уларни ишлаб чиқариш хизматига солиш имконини беради, — деди завод директори К. Ф. Сафонов. — Коллектив кўп симли кабель ўрнига ялпи кесимли куч кабелларни ишлаб чиқаришни муваффақиятли ўзлаштирди. Натижада биз бир километр узунликдаги кабель тайёрлашда 7 килограмм аллюминий, 198 килограмм қўрғошин ва 4 ярим килограмм қоғозни тежаб қоладиган бўлдик. Бир минг метр кабелнинг таннархи 172 сўмга туширилди, хизмат муддати эса кўпайтирилди.

1966 йилда бронелента билан ўраладиган кабелларнинг ҳаммаси заводда пластик масса ва резина чиқиндиларидан ишлаб чиқарилаётган пленка билан қопланади. Бу эса, кабелга битум составини ва бўр эритмасини шимдириш учун ҳеч қандай зарурат қолдирмайди, меҳнат шароитини яхшилайди, кабелнинг тежамли бўлишини таъминлайди ва унинг пишиқлигини оширади.

Январь ойида корхонада мис эритиш, қуйиш ва прокат қилишни бир вақтнинг ўзида бажарадиган машина-ускуналар монтаж қилина бошлайди. Ана шу линиянинг ишга туширилиши ингичка симларни ҳозирги 90 килограмм ўрнига 4 тоннагача бўлган вазндаги катта бухталарда тайёрлаш имконини беради. Шу қурилманинг жорий этилиши билан ана шу маҳсулотни ишлаб чиқарган вақтда ҳосил бўладиган чиқиндилар батамом тугатилади.

Куч ва контроль кабеллар цехида иқтисодий анализ бюросининг аъзолари бўлган инженерлардан И. Серебряний, Н. Соколова, Л. Котлярова, В. Вяткина ва Е. Тюриналар тайёрланаётган бир метр кабель учун қанча меҳнат ва материал сарфланишини ҳисобга олишни жорий қилдилар. Бунда қайта тайёрлаш учун сарфланадиган ҳар бир грамм материалнинг ҳаракати кузатиб борилади ва маҳсулотнинг таннархи эса ҳар куни белгиланади. Бунинг натижасида эндиликда бир километр контроль кабель ишлаб чиқариш вақтида ҳар куни 26 сўм 92 тийин пул тежаб қолинмоқда.

Завод коллективи металл ва изоляция материалларидан яна рационал фойдаланиш, чиқиндини камайтириш ҳисобига 1966 йилда қарийб 300 тонна мис ва алюминий, 50 тонна қоғоз ва ўшанча жут, 40 тонна пластмасса ҳамда 30 тонна бронелента тежаб қолиш мажбуриятини олди.

(ЎзТАГ).

«Чирчиксельмаш» заводи рационализатор ва ихтирочилари москвалик ҳамда ленинградлик саноатчилар ташаббусига қўшилиб ўз корхоналарида ажойиб янгиликлар яратишга киришдилар. Ҳозир 200 дан ортиқ ижодкорлар материаллардан тежаб-тергаб фойдаланиш йўлларини изламоқдалар, маҳсулот сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштириш устида бош қотирмоқдалар. Суратда: слесарь А. Слашчинин (чапдан), технолог Л. Гускова ва монтёр Т. Чобанидес ўртоқлар иш устида.

М. Нуриддинов фотоси.

ҚИШЛОҚ ҲУСНИ

Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхози аъзолари ҳар йили пахта планини орттириб бажараётганликлари туфайли бадавлат ва фаровон турмуш кечирмоқдалар. Колхоз қишлоғининг қиёфаси кейинги йилларда жуда ўзгариб кетди. Замонавий уй-жойлар, маданий-маиший бинолар кўплаб қурилмоқда.

Хўжаликнинг барча участкаларида ҳам ўтган йили янги бинолар қад кўтарди. Эркинлик участкасида 11 та тўрт хонали уй қурилди. Болалар боғчаси фойдаланишга топширилди. Колхоз территориясидаги Энгельс номли 5 мактаб учун қўшимча бино қуриб берилди.

Қишлоқ кўчалари обод. Ильич чироқлари кўча ва хонадонларни тунда ҳам кундуздек чароғон қилиб турибди.

Бу йил яна 30 хонадонга мўлжаллаб янги уй қуриш мўлжалланмоқда.

Н. ТЎФОНОВ,
ўқитувчи.

РАҲМАТ, АКИМБОЙ

Акимбой ака эрта уйғонди. Наридан-бери нонушта қилдида, далага йўл олди. Лекин кетаётиб Муртазонинг уйига кириб чиқишга қарор қилди. У эшикдан энди ичкарига қадам қўйган эди ҳамки, қўлини бошига қўйиб хаёл суриб ўтирган Муртазога кўзи тушди. Сўрашдилар, сўнг сиёсий ташкилотчи гап очди.

— Ҳомуш кўринасан, ука? Ёки бирор еринг...

— Йўқ, — деди Муртазо, — соппа-соғман. Тўғрисини айтсам, мана шу томнинг устини ёпиб олишга сира қўл тегмаяпти-да. Бугун шиферга борай деб бригадирдан рухсат ҳам олгандим. Лекин бундай ўйлаб қарасам ўзимдан-ўзим хижолат бўлаяпман. Далада иш бошидан ошиб ётган бўлса-ю, мен бўлсам дўстларимни ёлғизлатиб ўз юмушим билан овора бўлиб юрсам.

— Кўп ташвишланма, — деди Акимбой ака, — майли сен ишга боравер, ҳаммаси жойида бўлади.

Акимбой аканинг бу гаплари тракторчининг кўнглини тоғдек кўтариб юборди. У, ўзини енгил ҳис қилган ҳолда далага йўл олди...

СИЕСИЙ ТАШКИЛОТЧИ — ДЎСТ ВА МАСЛАҲАТЧИ

□ □

Жонкуяр сиёсий ташкилотчи Акимбой ака Хонаевдан колхозчилар беҳад миннатдор. Тиниб-тинчимас бу кишини қачон изламанг бирор масала билан хонадонларда банд бўлган ҳолда учратасиз.

Биз уни қўлига турли хилдаги газета ва журналларнинг янги сонларини кўтариб ташқарига чиқаётганда учратдик. Акимбой ака билан йўл-йўлакай суҳбатлашиб бордик.

— Колхоз партия ташкилоти ва қишлоқ совети билан маслаҳатлашиб бир қатор тадбирларни кўрмоқдамиз, — дейди у, — данғиллама клубимиз бор-у, лекин ундан яхши фойдаланмаяпмиз. Клубни ёшларнинг ҳақиқий дам оладиган жойига айлантириш учун ҳаракат қилмоқдамиз. Клубда «Бахт уйи» очилади. Янги турмуш қурадиган келин-куёвлар бундан кейин район марказига бориб, овора бўлиб юрмайдилар. Улар шу ернинг ўзида никоҳдан ўтишади. Янгичасига тўй қилиб беришади. Янги туғилган чақалоқларга туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома ҳам шу ерда берилади.

Ҳақиқатан ҳам Акимбой аканинг ташкилотчилик фаолиятига ҳамма қойил қолади. У бирон колхозчининг оғирроқ юмуши чиқиб қолгудек бўлса, дарҳол ҳашар йўли билан уни битириб беришга ҳаракат қилади. Ўқитувчилардан Қобил Норбеков, Урол Пардабоев, колхозчилардан Муртазо Бўронов, Довул Туришбековнинг уйлари ҳашар йўли билан қуриб битказилди.

Свердлов номли колхоз аъзолари бу йил пахтадан ва «кўк олтин»дан баракали хирмон кўтардилар. Ҳозир кузги қишки дала ишлари кучайтириб юборилган. Бу соҳада ҳам Акимбой ака меҳрибон дўст, маслаҳатчи сифатида актив фаолият кўрсатмоқда.

Колхозда Акимбой ака сингари сиёсий ташкилотчилар кўп. Солибой Абдураҳмонов, Ўрозбой Жумаевлар ҳам кўпчиликнинг ҳурматига сазовор кишилар.

А. РАҲИМБЕРДИЕВ,
М. НАЗИРБОЕВ.
Юқори Чирчиқ райони.

ДЖЕК ЛОНДОН

(ТУҒИЛГАН КУНИГА 90 ЙИЛ ТЎЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН)

<>

Джек Лондон XX аср бошларида адабиёт соҳасига кириб келган буюк Америка ёзувчисидир. Унинг номи Марк Твен, Теодор Драйзер сингари йирик сўз усталари билан бир қаторда туради. Джек Лондон санъаткор сифатида фақат Америка Қўшма Штатларидагина эмас, бутун дунёда, жумладан бизнинг мамлакатимизда ҳам кенг оммалашган, совет кишиларининг севимли автори бўлиб қолган. Чунки унинг энг яхши асарларида оддий инсонга ишонч, гуманизм ғоялари барқ уриб туради.

Джек Лондон 1876 йил 12 январда Калифорния штатининг Сан-Франциско шаҳрида туғилди. Бошқа оддий американлилар сингари Лондонлар оиласи ҳам ишсизлик туфайли оғир аҳволда яшашга мажбур эди.

Ёшлигидан машаққатли кун кечирган Джек Лондоннинг бирданбир дардкаши китоб эди. Китоб унга янги дунёни очди, узоқ мамлакатлар билан таништирди, ажойиб саргузаштлар оламига бошлаб кириб, романтикага ҳавас уйғотди, эркин, озод, жасур одам бўлиб яшашни ўргатди. Китобга бўлган қизиқиш Джек Лондонда адабиётга иштиёқни кучайтириб юборди. Бўлажак ёзувчи жаҳон адабиётининг классиклари Бальзак, Флобер, Лев Толстой, Тургенев, Горький асарларини қунт билан ўқиб чиқди.

Джек Лондоннинг адабиётдаги биринчи қадами — «Япония қирғоқларида тайфун» ҳикоясидир. Бу ҳикоя унинг ёзувчилик соҳасидаги дастлабки ютуғи эди.

Джек Лондон ишсизликдан дайдиб юриб, АҚШнинг кўп ерларини кезиб чиқди. Турмуш қийинчиликлари уни ҳаётга реал кўз билан қарашга ўргатди. Джек Лондон борган сари ишчилар ҳаракатига яқинлаша бориб, 1896 йили социалистик партия сафига киради.

1896 йили АҚШнинг шимолида олтин конлари топилиши билан, бу ерда «Олтин касали» авж олиб, мингларча кишилар осонлик билан бойиш мақсадида Аляскага отланадилар. Кўплар қатори шимолга борган Лондонни фақат бойлик қизиқтириб қолмай, балки шимолнинг романтикаси, совуқ иқлими, аҳолисининг яшаш шароитлари, бу ажойиб ўлка ҳақидаги саргузаштлар уни бу йўлга бошлаган эди.

Джек Лондон шимолдан касалланиб, камбағаллигича қайтиб келди. Бир йил шимолда бўлиш Лондон учун ҳақиқий ҳаёт мактаби, чинакам билим берувчи университет вазифасини ўтади. Бу саёҳатдан олган таассуротларини Лондон «Шимол ҳикоялари» номи остида нашр қилдирди. «Шимол ҳикоялари» тўплами Джек Лондонни ёзувчи сифатида ҳаммага танитди. «Шимол ҳикоялари»да капитализм дунёсига ва унинг жирканч ахлоқига шимол табиатининг романтикасини, у ердаги қабилаларнинг ҳаётини қарама-қарши қилиб қўяди.

Джек Лондон ҳикоялари реалистик элементларга бой бўлган романтик асарлардир. Буларда ёзувчи хилма-хил киши характерларини кўрсатган. Ҳикояларнинг айримларида дўстлик улуғланади. «Йўлдагилар учун» деган ҳикоясининг қаҳрамони Мейлмют Киднинг содиқлиги, вафодорлиги улуғланади. Унинг ҳамроҳи Руфь образи орқали чинакам севги мотивлари тараннум қилинган. Мардлик, жасурлик, одиллик ғояси ёзувчининг «Қиш ҳақида қисса» номли ҳикоясига хос. Бу ҳикоянинг қаҳрамони ўн уч ёшли жасур бола Киш ўзининг овчилиги билан катталарга ибрат бўладиган ишлар қилади.

1867 йилга қадар Аляска Россиянинг ери бўлган. У вақтда бу ердаги ҳинд қабилалари рус мактабларида ўқир, рус флотида хизмат қилар эди. АҚШ Аляскани сотиб олгач, оқ танли колонизаторлар маҳаллий қабилаларни ваҳшийларча қиради, зўравонлик қилиб шафқатсиз равишда талайди. Мана шу ҳол Лондоннинг «Бўри боласи» ҳикоясида акс этган.

Джек Лондон ҳикоя, повесть, романлар билан бирга сиёсий мақолалар, публицистик асарлар, санъат ва адабиёт масалаларига бағишланган китоблар ҳам ёзади. «Синфлар жанги», «Революция» каби публицистикаси, «Денгиз бўриси», «Темир товон» романлари ёзувчи ижодида реализм тенденциясининг кучайиб бораётганидан дарак беради. Лондоннинг бу асарлари муросасиз кураш руҳи билан тўлиб тошган. Улар АҚШ ҳаётидаги аччиқ ҳақиқатни ҳикоя қилади, эзилганлар оммасида ғазаб ва нафрат уйғотади.

Джек Лондоннинг 1907 йилда нашр қилинган «Темир товон» номли романи Америкада ишчилар синфининг бевосита ҳаракати таъсирида ёзилган. Бу асарнинг майдонга келишида 1905—1907 йил биринчи рус революциясининг самараси катта роль ўйнаган. «Темир товон» романининг асосий темаси империализм даврининг характерли хусусияти бўлган — муросасиз синфий курашдан иборат.

Аммо, биринчи рус революциясининг мағлубияти, бир қатор мамлакатларда ишчи ҳаракатларининг пасайиши Джек Лондонни тушкунликка солади. Келажакка ишончни йўқотиш, пессимистик ва индивидуалистик кайфиятлари ёзувчининг «Мартин Иден» (1909) романида акс этади. Лекин бу ажойиб романида ҳали буржуа дунёси, унинг сотқин вакиллари, сохта адабиёт, оила тушунчаси Лондоннинг асосий танқид объектлари бўлиб қолади.

1907—1909 йилларда Джек Лондон ўз яхтаси «Снарк»да Тинч океан ороллари бўйлаб саёҳат қилади. Бу сафар унга жуда бой материал берди. Лондон ўз таассуротларини «Жанубий денгиз ҳикоялари» тўплами остида нашр қилдирди. Гавай, Полинезия оролларининг пейзажи Лондонни ўзига мафтун қилади. Саёҳат давомида у тинмай ижод қилади. «Жанубий денгиз ҳикоялари» тўпламининг характерли хусусияти шундан иборатки, ундаги ҳикояларнинг мазмунини саргузашт воқеалари ташкил қилади.

«Мартин Иден» романида бошланган ёзувчи дунёқарашидаги кризис тобора чуқурлашиб боради. Бундан ташқари Лондон шахсий ҳаётида ҳам бахтиёр бўлмайди. Ўз асарларида ҳақиқий дўстликни, чинакам севгини куйлаган бу ажойиб санъаткор, ўз ҳаётида шундай севгига эриша олмади, деярлик ёлғизликда умр ўтказди. Буларнинг ҳаммаси ёзувчидаги ички қарама-қаршиликни кучайтириб юборди. Сўнгги йилларда АҚШдаги ишчилар ҳаракати раҳбарларининг сотқинлиги ҳам Лондон учун оғир зарба бўлиб тушган эди. 1916 йили Лондон социалистик партия сафидан чиқди. Шу йилнинг 22 ноябрида у ҳаёт билан видолашди.

Ажойиб новеллист, моҳир романлар яратган Джек Лондон оригинал талант эгаси эди. Унинг энг яхши асарлари ҳаётга муҳаббат, порлоқ келажакка ишонч руҳи билан суғорилган.

В. И. Ленинга унинг «Ҳаётга муҳаббат» ҳикояси ниҳоятда ёққан эди. М. Горький Лондонни пролетар адабиётига йўл очган ёзувчи деб баҳолади.

Джек Лондон бизнинг мамлакатимизда жуда ҳам оммалашган ёзувчидир. Унинг асарлари СССРда 32 миллат тилида, 27 миллион нусхадан нашр қилинган. Лондон асарларига қизиқиш кун сайин ортиб бормоқда.

Қ. АЗИЗОВ.

БИР КАСБДА 30 ЙИЛ

Тўти опа ҳақида гап борганда совхоздаги каттадан-кичик ҳамма унинг номини ҳурмат билан тилга олади, унинг одамшавандалиги ва жонкуярлиги ҳақида мақтаб гапиради.

Ҳақиқатан ҳам бу гапларнинг тагида жон бор. Тўти опа ўзининг ҳалол меҳнати, оғир дамларда одамларга ёрдам қўлини чўзиши туфайли ана шундай ҳурматга сазовор бўлди. У Калинин районидаги «Назарбек» совхозида акушерка бўлиб ишлайди, 30 йилдан бери шу касбда. Қаҳратон қиш ҳам, ёзнинг жазирама иссиғи ҳам, узоқ масофа ҳам, баъзан пиёда кезишлар ҳам бу жонкуяр аёлнинг йўлида ғов бўлолмайди. Уни совхоз территориясидан узоқ жойларда ҳам учратиш мумкин.

— Баъзан ярим кечада, уйқуни тарк этиб, кўзи ёриётган аёлларга ёрдам бериш учун шошилинч етиб боришга тўғри келади, — дейди Тўти опа. — Лекин мен вақтимга, меҳнатимга сира ачинмайман. Инсоннинг дунёга келиши мен учун ҳар нарсадан азиз. Шунинг учун бўлса керак касбимга бўлган ихлосим тобора ортаверади.

Совхозда турли миллат кишилари яшайди. Улар бир оила бўлиб, ҳамжиҳатлик билан меҳнат қилмоқдалар. Ана шу бахтиёр оилалар ҳузурига Тўти опа тез-тез бориб туради. У оналар билан медицина янгиликлари ҳақида, эски урф-одатларнинг зарари, уйда туғишнинг ёмон оқибатлари тўғрисида ва бошқа мавзуларда суҳбатлар ўтказади.

Ўртоқ Т. Рўзиева фақат ўз касби билангина чегараланиб қолган эмас. У Назарбек қишлоқ совети ишида ҳам фаол иштирок этмоқда. Тўти опа қишлоқ советида соғлиқни сақлаш бўйича доимий комиссия аъзоси ҳамда қишлоқ советининг депутати сифатида катта жамоатчилик ишларини бажариб келаётир.

Биз қишлоқ советининг раиси ўртоқ Х. Юсуповадан Тўти опа ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Тўтихон жуда ғайратли, кишиларга меҳрибон аёл, — дейди ўртоқ Юсупова. — Қишлоқ аҳолиси уни астойдил ҳурмат қилади. Унинг қишлоқ совети депутатлигига 7 марта сайланганлиги ҳам бежиз эмас. Биз унинг депутатлик фаолиятидан хурсандмиз. Одамларнинг ариза ва шикоятларига катта эътибор беради. Сайловчилар наказини бажаришга биринчи даражали иш деб қарайди.

Тажрибали акушерка Тўти опанинг икки фарзанди борлигини ҳам билиб олдик. Ўғли Баҳодир ва қизи Муҳаббатхон ҳам врач бўлиб ишлашаркан. Бу оилани шифокорлар оиласи деса бўлади.

Эл ҳурматига сазовор бўлган бу оташ қалб аёлга ишда катта муваффақиятлар тилаймиз.

Х. КАЗАКОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

Тошкент Декларацияси имзолангани ҳақида билдирилган фикрлар

Тошкент декларациясининг имзоланиши бутун дунёда зўр қониқиш ва маъқуллаш туйғуси билан кутиб олинди.

Кўпгина мамлакатларнинг матбуоти, радиоси, телевидениеси Тошкентда имзоланган ҳамда Покистон президенти Муҳаммад Аюбхон билан Ҳиндистон бош министри Лаъл Баҳодир Шастрининг учрашувига якун ясаган ҳужжатни қизғин шарҳламоқда.

ШВЕЙЦАРИЯ ТЕЛЕГРАФ АГЕНТЛИГИ ўзининг одатдаги хабарларини тўхтатиб, Тошкентда бир битимга келингани тўғрисидаги ахборотни тарқатди. Швейцария меҳнат партиясининг органи «Вуа увриер» газетаси Совет Иттифоқи энг юқори доирада Тошкент учрашувини ташкил этиш билан ўзининг бутун дунёда тинчликни сақлаб қолишга сидқидилдан интилаётганлигини яна бир марта исботлади, деб уқтиради.

АМЕРИКА МАТБУОТИ Тошкент декларациясига Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш ишига қўшилган жиддий ҳисса, деб баҳо беради. ЮПИ агентлигининг мухбири Генри Шапиро Тошкентдан юборган хабарида декларацияга «Кашмир сабабли Ҳиндистон билан Покистон ўртасида 18 йилдан бери давом этиб келаётган адоватни тугатиш йўлида қўйилган муҳим қадам деб, шунингдек Совет Иттифоқининг ана шу икки мамлакат ўртасида тинчлик ўрнатиш мақсади билан сарфлаган мислсиз куч-ғайратларида унинг қозонган зафарли тантанаси деб» қарамоқдалар, дейди.

АНГЛИЯ газеталари Ҳиндистон бош министри Шастри билан Покистон президенти Аюбхоннинг Тошкентдаги учрашуви муваффақиятсизлик билан тугайди, деб кўпдан-кўп башорат қилганларидан кейин, аввалги гапларидан қайтишга ва музокараларнинг муваффақиятини тан олишга мажбур бўлмоқдалар. Халқаро воқеалар орасида музокараларга асосий ўрин бериб келган БИ-БИ-СИ радиоси декларация имзоланганидан кейиноқ, тузилган битим илгари туюлганига нисбатан «анча далда берувчи» битим бўлди, деб таъкидлади. БИ-БИ-СИ декларациянинг куч ишлатишдан воз кечишни таъкидловчи ва ҳар иккала томоннинг қўшинларни улар 1965 йил 5 августгача ишғол қилиб келган позицияларга 25 февралгача олиб бориб қўйиш мажбуриятини кўрсатувчи моддаларини алоҳида бўрттириб кўрсатмоқда.

Оқшомги «Ивнинг Стандард» ва «Ивнинг Ньюс» газеталари музокаралар муваффақиятли тугалланганлиги ҳақида информация агентликларининг хабарларини дастлабки сонларида босиб чиқарди ҳамда декларациянинг мазмунини моддама-модда баён қилиб берди.

Тошкент учрашуви муваффақиятли тугалланганлиги тўғрисидаги хабар Польшада тез тарқалди. Умумпольша тинчлик комитети раисининг ўринбосари Юзеф Озга-Михальский ТАСС мухбири билан суҳбатда бундай деди: Тошкентдаги учрашув халқаро сиёсат тарихида бурилиш нуқтасидир. Тошкент тенг шерикчилик сиёсати олдида, зўравонликдан ва бировнинг иродасини зўрлаб ўтказишдан холи бўлган сиёсат олдида эшик очиб қўйди. Польша жамоатчилиги Осиёдаги буюк халқларнинг ўзаро тинчлик сари қўйган ана шу катта қадамига маъқуллаб баҳо бермоқда.

«Москванинг муваффақияти. Ҳиндистон билан Покистон дипломатик муносабатларни тиклайдилар», — Францияда чиқадиган «Монд» газетаси Тошкент музокаралари тамом бўлганлигини ана шундай сарлавҳа билан хабар қилди. Ҳиндистон бош министри билан Покистон президентининг учрашуви шундай натижалар бердики, деб таъкидлайди газета, «буни олдиндан кўриш қийин эди. Якунловчи ахборотнинг мазмуни ҳамма умидлардан зиёда бўлиб чиқди».

Чехословакия жамоатчилиги Тошкент учрашувининг натижаларига Осиёдаги икки давлат ўртасидаги низоли масалаларни бартараф этиш йўлида қўйилган катта қадам деб, Ҳиндистон-Покистон можаросини ҳал қилишда холис хизмат кўрсатишдан иборат олижаноб ташаббус кўрсатган Совет ҳукумати тинчликсеварлик сиёсатининг, шак-шубҳасиз, муваффақияти, деб баҳо бермоқда.

Ишга яхши асос солинди, дейди Чехословакия радиоси Тошкент учрашувининг натижалари тўғрисида берган шарҳларида, «Руде право» газетаси охборотнинг тўла текстини ва ўз махсус мухбирининг шарҳини босиб чиқарди. Махсус мухбирнинг шарҳида Тошкентдаги учрашув Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларни давом эттириш учунгина эмас, балки бутун халқаро вазият учун ҳам тарихий аҳамиятга эгадир, дейилади.

Ҳиндлар қўшма Ҳиндистон — Покистон декларацияси имзолангани ҳақида Тошкентдан келган хабарни эшитиб, хурсанд бўлдилар. Бу янги хабар телетайп ленталарини эгаллаб олди, умумҳиндистон радиоси унга бағишлаб махсус эшиттиришлар уюштирди, газеталарнинг босмахоналарида шу хабар шошилинч суратда терилмоқда.

Умумҳиндистон тинчлик кенгашининг раиси Девон Чаман Лаъл ТАСС мухбири билан қилган суҳбатида Тошкент декларациясини тарихий, деб атади. Икки мамлакат раҳбарлари ўртасида тузилган битим, деди у, фақат Ҳиндистон билан Покистоннинг ғалабаси бўлиб қолмай, шу билан бирга, бутун дунёнинг ғалабасидир. (ТАСС).

МУВАФФАҚИЯТЛИ ЯКУН

ВАШИНГТОН, 10 январь. (ТАСС). «Нэшнл Бродкастинг компани» телевизион компаниясининг шарҳчиси бугун эрталабки янгиликларни эшиттираётган вақтида Ҳиндистон бош министри Шастри билан Покистон президенти Аюбхоннинг Тошкент декларациясини «муваффақиятли якун» деб атади.

Ўз навбатида, «Вашингтон Пост» газетасининг обзорчиси Жозеф Крафт Совет ҳукуматининг Покистон ва Ҳиндистон раҳбарларининг Тошкент учрашувини уюштиришдаги ролини таъкидлаб, бу учрашув «Совет дипломатиясининг энг ажойиб ташаббуси» бўлди, деб ёзади.

ЯХШИЛИК НИШОНАСИ

ДЕҲЛИ, 10 январь. (ТАСС). Бошқа давлат арбоблари беҳуда куч-ғайрат сарфлаб юрган масалаларда Совет Иттифоқи муваффақият қозонди, деди ТАСС мухбирига Ҳиндистон парламенти юқори палатаси раисининг ўринбосари Вайолет Алва хоним.

Биз Совет Иттифоқининг ва, аввало, можаронинг асосий масалаларини ҳал қилмоқ учун Ҳиндистон билан Покистоннинг думалоқ стол атрофида учрашувини уюштиришга бел боғлаган А. Н. Косигиннинг олижаноб миссиясини ғоят қадрлаймиз. Бу миссия Ҳиндистон билан Покистоннинг ҳамжиҳатликка эришувига кўп жиҳатдан ёрдам берди, шу ҳамжиҳатлик фақат Ҳиндистон билан Покистон ўртасида эмас, балки бутун дунёда ҳам тинчлик ва уйғунлик ўрнатмоқ учун яхши нишона бўлади.

Биз, деди Вайолет Алва хоним, ҳар иккала томон нодўстона пропагандага чек қўйишга рози бўлганликларини ҳамда икки мамлакат ўртасида дўстлик муносабатларини ривожлантиришга қарор берганликларини эшитиб, хурсанд бўлдик. Дўстона муносабатлар бошқа низоларни ҳал қилишимизга ҳам имконият беради.

ОҚ УЙНИНГ ФИКРИ

ВАШИНГТОН, 10 январь. (ТАСС). АҚШ президенти Жонсон «Совет бош министри Косигиннинг ташаббуси билан уюштирилган учрашувда Ҳиндистон билан Покистон иккала мамлакат ўртасида 5 августгача мавжуд бўлган линияга қўшинларни олиб бориб қўйиш тўғрисида очиқдан-очиқ бир битимга келдилар, деган хабарни эшитиб, мамнун бўлди», — деди бугунги матбуот конференциясида Оқ уйнинг матбуот масалалари бўйича вакили Мойерс.

ВИЛЬСОННИНГ АЙТГАНЛАРИ

ЛОНДОН, 10 январь. (ТАСС) Миллатлар ҳамдўстлиги мамлакатлари ҳукумат бошлиқларининг конференциясида қатнашмоқ учун Лагосга учиб кетиш олдидан бош министр Вильсон Ҳиндистон бош министри Шастри билан Покистон президенти Аюбхон ўртасида Тошкентда ўтказилган музокараларнинг натижаларини табриклади. Музокараларнинг натижаларини ўрганиб чиқишга қўлим тегмади, деди Вильсон, лекин назаримда «дастлабки чекланган мақсад тўғрисида» битим тузилган бўлса керак, «биз ҳамиша мана шу мақсадга, чунончи қўшинларни улар тўқинишга қадар ишғол қилиб келган позицияларга олиб бориб қўйишга интилиш керак, деб ҳисоблар эдик». Пресс Ассошиэйшн агентлигининг хабар беришича, Вильсон бундай деган: менингча шунинг ўзи ҳам яхши ва буни табрикламоқ керак».

МАРКАЗИЙ АФРИКА РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ВОҚЕАЛАР

Х А Л Қ А Р О   Т Е М А Д А

Сўнгги вақтларда учта Африка республикасида ҳарбий тўнтариш рўй берди. Биринчи тўнтариш 1965 йил 22 декабрда Дагомеяда бўлди — генерал Кристов Согло муваққат президент Тайру Конгакуни ўрнидан тушириб, президентлик постини эгаллади. Марказий Африка республикасида рўй берган 1 январдаги давлат тўнтариши натижасида эса, полковник Бедэль Бокасса президент Давид Дакони ўз вазифасидан четлатди. Шундан уч кун кейин эса, подполковник Сангуле Ламизана Юқори Вольта президенти Морис Ямеого ўрнини эгаллади.

Бу учала давлат Франциянинг собиқ мустамлакаси бўлиб, тўнтаришларга бошчилик қилган офицерлар француз армиясининг ветеранларидир. Ҳар учала мамлакат олдида турган иқтисодий қийинчиликлар ҳам бир хилдир. Ўхшашлик ана шу билан тамом. Юқори Вольта ва Марказий Африка республикасининг ўз вазифасидан четлатилган президентлари Ямеого ва Дако Африка қитъасида машҳур ва бу давлатлар мустақиллик олгандан кейинги биринчи давлат бошлиқлари эди. Аммо ҳозирда ҳар икки мамлакатда ҳокимият тепасига келган ҳарбий раҳбарлар унча машҳур эмас.

Марказий Африка Республикаси устида муфассал тўхтаб ўтамиз. Республика территорияси Франциядан катта, 617 минг квадрат километрни ташкил этади. Аммо ана шу улкан майдонда атиги 1,4 миллион киши яшайди. Уларнинг 6 минги европаликлар. Банги шаҳри мамлакат пойтахти ҳисобланади. Республика 1960 йил 13 августда мустақиллик олган.

Мамлакатда давлат ва ҳукумат бошлиғи президент ҳисобланади. Конституцияга мувофиқ қонун чиқарувчи ҳокимият 50 депутатдан иборат бўлган Миллий мажлис ҳисобланади. Республикада «МЕСАН» (Қора Африкада социал эволюция учун юриш) ягона партиядир. Бу партия француз мустамлакачиларига қарши уюшқоқлик билан кураш бошланган пайтда, 1946 йилда ташкил этилган.

Марказий Африка Республикаси қитъадаги энг камбағал мамлакатлардан бири. Унинг кам тараққий этган экономикасини пахта, кофе ва ғалла экинлари етиштиришга ихтисослашган қишлоқ хўжалиги ташкил этади. 1964 йил ноябрида Миллий мажлис иқтисодий ривожланишнинг икки йиллик программасини қабул этди. Шу планга мувофиқ 1965 йилда 120 минг тонна пахта йиғиб олиниши керак эди. Лекин натижа 80 минг тоннага яқин бўлди. Икки йиллик планни молия билан таъминлаш мақсадида Дако ўтган йил ёзда Европанинг капиталистик мамлакатлари бўйлаб 45 кун кезди. Лекин у мамлакатлар республиканинг индустрлаштириш учун ёрдам беришга унчалар мойил эмасликларини билдирдилар. Шундан сўнг Дако республика экономикасини ривожлантириш учун зарур маблағ тўплаш мақсадида мамлакатда жуда қаттиқ иқтисод режимни жорий қилди.

Бангининг муниципаль маслаҳатчилари сессияларда қатнашганликлари учун бериладиган қўшимча ҳақдан маҳрум этилди. Шаҳар мери ва унинг ёрдамчиларига иш ҳақига «масъулият учун» деб қўшиб бериладиган ҳақ йўқ қилинди. Шу йўллар билан тежаб қолинган маблағ республика пойтахтини ободонлаштириш учун сарфланиши лозим эди.

1965 йил бошида республиканинг 500 миллион африка франки миқдорида миллий заёми чиқарилди. Бошида ихтиёрий тадбир деб белгиланган бу иш маблағнинг чегаралангалиги ва аҳоли турмуш даражасининг пастлиги натижасида амалга ошмай қолди. Миллий заёмга ёзилиш натижасида тўпланган сумма 1965 йил охирига келиб атиги 182 миллион 422 минг африка франкини ташкил этди. Шундан кейин Давид Дако ҳукумати заёмга мажбурий ёзилишни ташкил этди. Республиканинг ҳар бир ишчи ва хизматчисини ой сайин миллий заём фондига ўз иш ҳақининг 10 процентини тўлаб туришга мажбур қиладиган қарор қабул қилинди. Ўтган йил 31 декабрда радиодан хабар қилинган бу қарор шу йил 1 январдан кучга кириб, чиқарилган заём суммаси батамом қоплангунигача ҳаракат қилиш керак эди.

Чет эл телеграф агентликларининг хабарларига қараганда Дaконинг ички сиёсатидан норозилик белгилари тўнтаришдан анча илгариёқ меёрига етган эди. Қишлоқ хўжалигидаги мағлубиятлар, қишлоқдан шаҳарга оммавий равишда қочиб келишлар, ишсизликнинг ортиши, давлат секторидаги ишчи ва хизматчилар иш ҳақининг 20 процент камайтирилиши, «қаттиқ иқтисод» бюджетининг қабул қилиниши ва бошқа омиллар Дако ҳукуматининг инқирозини келтириб чиқарган сабаблар бўлди.

1 январга ўтар кечаси Давид Дако армия генерал штабининг бошлиғи полковник Бокасса томонидан ҳокимиятдан четлатилганда ҳамма хангманг бўлиб қолди. Бу воқеа рўй берганида кўпчилик янги йил байрам дастурхонлари атрофида ўтирарди. Тўнтаришдан сўнг полковник Бокассо матбуот конференцияси ўтказиб, давлат тўнтариши қилишнинг асосий сабаби «мамлакатга ёмон раҳбарлик қилинганлиги» ва даставвал илгариги ҳукумат ўтказиб келган молия сиёсатидир, деди. Шу матбуот конференцияси давомида полковник Хитой Халқ Республикаси билан 2 январдан эътиборан муносабатлар тўхтатилажагини, Хитой вакиллари уларга расмий равишда бу хақда айтилганидан сўнг 48 соат ўтгач, республикадан чиқиб кетишлари кераклигини айтди. Янги ҳукуматнинг ташқи сиёсати хусусида — у «ўзгармай қолади» деди Бокасса. Собиқ президент Давид Дако тақдири тўғрисида гапириб, у тўла хавфсизлик билан таъминланади, ҳозир у менинг резиденциямда, деган.

«Руслар — менинг дўстларим. Уларга бўлган муносабатда ҳамма нарса ўзгармай қолади», — деди Бокасса. ТАСС мухбирининг гастролга келган совет эстрада артистларининг бугун кечқурун навбатдаги концерти бўладими деган саволига жавоб бериб, пойтахтнинг бутун ҳаёти ўз изидан бораверади, деб уқтирган полковник.

Полковник Бокассанинг биринчи акти шу бўлдики, у барча сиёсий маҳбусларни озод қилди. Улар қўшиқ айтиб, «Янги йил бахтли бўлсин!» деб қичқириб, Банги кўчаларидан ўтишди. Шунингдек полковник янги сайловларгача миллий мажлис тарқатилганлигини эълон қилди.

Тузилган янги ҳукумат составига кирган кишиларнинг ҳаммаси, давлат хизматчилари ва меҳнат ишлари министри Жан Ледони мустасно қилганда, янгидир. Янги ҳукумат Дако ҳукумати молия ҳисоботларини текшириш учун комитет тузишга, республиканинг давлат муассасаларида жорий қилинган «узлуксиз кун»ни бекор қилишга (шу куни давлат муассасаларида эрталаб соат 7 дан танаффуссиз соат 1 гача ишланади, сўнг муассасалар беркитилади), ва «МЕСАН»нинг март ойига белгиланган кенгашини номаълум вақтгача кечиктиришга қарор қилди. Ҳукумат кабинетининг бу хабарига «Революцион совет» имзо чекди.

Бокасса 4 январда эгри қўллик билан тўпланган бойликларнинг ҳаммаси мусодара қилинишини айтди. Айрим министрлар, деди полковник, давлат ҳисобига бойлик орттирганлар. Шуни айтиш кифояки, бу бойликлар министрларнинг оладиган иш ҳақидан анча ортиқдир. Армия, деди у таъкидлаб «бундай ўғирликлар олдида кўз юмиб тураолмайди».

Марказий Африка республикасидаги тўнтариш характери тўғрисида хулосалар чиқаришга ҳали вақт эрта. Мамлакатда ишларнинг ривожи қайси йўл билан боришини ҳаёт кўрсатади.

Е. БЛОК.

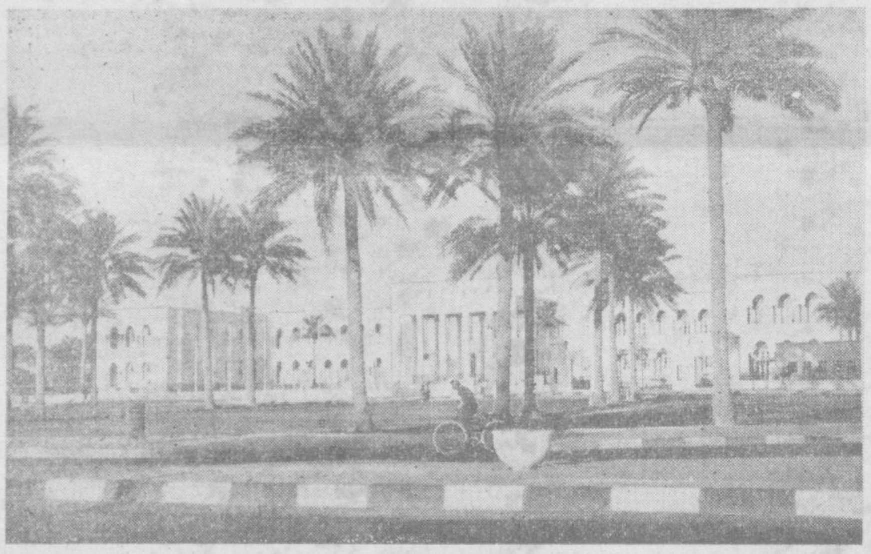

ИРОҚ. Бағдод. Ҳукумат резиденцияси. Бу бино парламент учун қурилган эди, лекин олти йилдан кўпроқ вақтдан бери парламент функциясини ўтамаяпти. Ироқнинг ҳозирги ҳукумати 1966 йилда парламентга сайловлар ўтказилишига ваъда қилмоқда.

Л. Вольнов фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

24 ЙИЛ АЙРИЛИҚДАН СЎНГ

Александра Радионовна Перевозкина ёнига икки киши—акаси Кондрат Епифанович билан яна бир нотаниш йигит кириб келди.

— Танимаяпсанми? — деди акаси синглига.

Александра ҳаяжонланиб турган ҳалиги ёш йигитга яқин борди-да унинг кўк кўзларига бир лаҳза тикилиб қолди. Кейин унинг пальтоси ёқасини аста кўтарди-ю, бўйнидаги холни кўриб, қичқириб юборди:

— Колкагинам, ўғлим...

Она-боланинг кўзларида қувонч ёшлари пайдо бўлди. Она ўғлини бағрига босди. Николай онасини ўпар экан:

— Онажон, меҳрибон онагинам... дерди.

Уруш бошланган кезларда бир-бирини йўқотган она-бола орадан 24 йил ўтгандан кейин Брянск область Новозибков шаҳрида дийдор кўришдилар.

...Фашист бомбасидан қочишга ҳаракат қилган Александра Радионовна етти яшар Коля ва бир яшар Валерий билан ўрмонга яширинди. «Уйга бориб ҳужжатларни олиб кел, мен болаларга қараб тураман, деди Перевозкинага қўшниси Голубева.

Александра Радионовна уйга қайтганда, у ер вайрон бўлган эди. Ўрмонга эса, уй вайрон бўлганда Перевозкина ҳам ҳалок бўлди, деган хабар келган эди.

Буни эшитган Голубева ака-ука Перевозкинларни олиб олдинга қараб йўл олди. Александра Радионовна эса ўрмонга келиб ҳеч кимни тополмади.

Йиллар ўтди. Уруш ҳам тугади. Орадан йигирма йил ҳам ўтиб кетдики Александра Радионовна ўғилларини қидиришни тўхтатмади.

1965 йил сентябрь ойида Перевозкинага «Маяк» радиостанциясига мурожаат қилишни маслаҳат этишди. Тез орада у қуйидаги мазмунда телеграмма олди: «Маяк» ўғилларингизни қидиришни давом эттиряпти. Ҳар эҳтимолга қарши Минск шаҳридаги Николай Келдиш кўча, 18-уй, 49-квартирада яшовчи Перевожкин Николай Иванович билан алоқа қилиб кўринг. Натижасини албатта бизга хабар қилинг. Бизнинг адрес: Москва, Лаврушинский переулоги, уй 17, ёзувчи Агни Барто».

Николай Иванович — ўғлиммикан? Фамилияси нега Перевозкин эмас-у Перевожкин?, — ўйланиб қолди Александра Родионовна. Шу зоҳотиёқ онанинг ёдига етти яшар Колка «з» ҳарфини бузиб айтиши: тили келишмаслигини эслади.

Ўша кезларда Минскда Николай Иванович Перевожкин уйидагилар ҳам ҳаяжонланишар эди. Николайга қўшниси Юрьева радио орқали Александра Радионовнанинг ўғлини топиш ҳақида қилган илтимосини эшитганини айтган эди. Юрьева Николай билан қилган суҳбатини «Маяк» станциясига хабар қилди.

Сўнгра эса Агния Барто Новозибковга телеграмма орқали хушхабар йўллади.

Синчковлик билан текширилгандан кейин Николай Перевожкин Александра Радионовнанинг ўғли эканлиги аниқланди.

Александра Радионовнанинг иккинчи ўғли тақдири нима бўлди? Уни ҳам топиш умиди туғилди. Бу жумбоқ Перевозкина оиласи билан эвакуация қилинган Голубева топилганидан кейин маълум бўлди. Голубева Александра Радионовнани Цехоновец шаҳрида бомбардимон пайтида ҳалок бўлган деб юрарди.

Ҳозирда Минскда истиқомат қилаётган Голубева қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди: 1941 йилнинг 23 июнида Валерий Перевозкинни Белосток области яқинидаги Белосток — Волковиск шоссесида яшайдиган боласиз оилага бериб кетган.

Голубева 1941 йилнинг август ойи охиригача Волковиск шаҳридаги Каменец қишлоғида Қурилов (ёки Курилич) уйида турган. Голубева Валерикни ўша хонадонда қолдирганини ва уларни ҳозир ҳам танишини айтиб берди.

Қидирув давом этяпти. Польша Халқ Республикасидаги дўстлар ёрдамида Александра Радионовна иккинчи ўғлини ҳам топар.

Яқинда биз Перевозкина уйида бўлдик. «Ўзимни елкамдан бир неча йиллик юкни олиб ташлагандек хис қиляпман, — дейди у. — Ҳеч қачон ҳозиргидек бахтли бўлмаган эдим». Александра Родионовна Минскка боришга тараддуд кўряпти. Бу ерда уни Николай, келини ва набираси Оксана сабрсизлик билан кутишяпти.

Арон ЭПШТЕЙН,
(АПН).

СПОРТ

ОЛМАЛИҚДА МОТОПОЙГА

Олмалиқдаги стадион икки кунгача мотоцикл спорти ишқибозлари билан гавжум бўлди. Бу ерда Тошкент, Олмалиқ, Наманганнинг энг кучли спортчилари иштирокида Ўзбекистон шахсий биринчилиги мусобақалари ўтказилди. Беш мингдан ортиқ ишқибоз турли классдаги машиналарда ўтказилган пойгани томоша қилди. Чемпионлик унвони учун айниқса иккинчи кун кескин ва шиддатли кураш бўлди. 12 турдан кейин Тошкентнинг Армия спорт клуби командаси вакили спорт мастери Владимир Михайлов ғолиб чиқди ва 1966 йилги республика чемпиони деган фахрли ном эгаси бўлди. Олмалиқ мотопойгачиси 1-разрядли Алексей Кравченко эса иккинчи ўринга чиқди. Бу ёш спортчининг катта ютуғидир. Республика автомотоклуби вакили спорт мастери Генрих Нестеров учинчи ўринни олди. 4—5—6 ўринлар учун бир неча спортчилар даъвогар эди. Шунинг учун ҳам улар ўртасида қўшимча мусобақага старт берилди.

Штатсиз фотомухбиримиз И. Зайниддинов ана шу мусобақаларда бўлиб, мусобақа пайтини суратга олган.

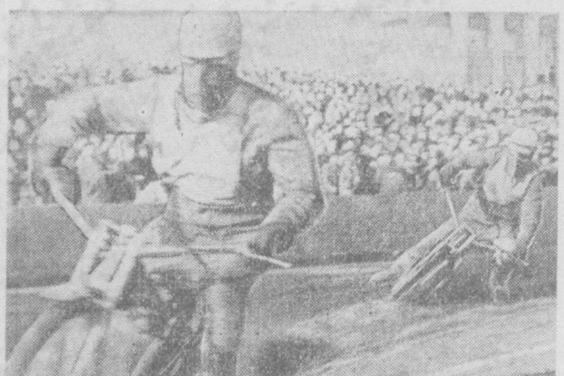

ФОТОЭЛЕМЕНТЛАР МЎЪЖИЗАСИ

«С У Н Ъ И Й   И Т»

Англияда жуда зийрак сунъий «овчарка» яратилган. У ростмана итга ўхшаб вовиллайди. Қурилманинг сири шундаки, ундаги фотоэлементлар бирон шарпани «кўриши» биланоқ магнитофон ишга тушади ва плёнкага ёзиб олинган ириллаган, вовиллаган товушлар баралла янграйди. «Сунъий ит»нинг овози шунчалар ўткирки, у ҳар қандай бегона кишини чўчитиб юборади.

С А Б З А В О Т   Қ У Р И Қ Ч И С И

Ташқи кўриниши боғ қўриқдиган оддий қўриқчига ўхшайди. Аммо қўриқчининг жулдур-жулдур «кийими» ичида ғалати нарсалар — фотоэлементлар бор. Атрофдан келаётган қушлар ана шу фотоэлементларда кўрингач, дарҳол реле ишга тушади-ю, қўриқчи «қўллари»ни силкитади ва қушларни қўрқитадиган овоз чиқаради.

„МАРҲАМАТ"ГА МАРҲАМАТ!

Пойтахтимизнинг Карл Маркс кўчасида янги очилган миллий таомлар кафеси шаҳримизда ягона ҳисобланади. Бу ерда миллий таомларнинг 14 хили — паловдан тортиб мошкичиригача, ширингуручу, мошхўрдагача тайёрланмоқда. 90 ўринли кафеда ҳар куни 2,5-3 мингга яқин киши тамадди қиляпти. Хўрандалар кафе ходимларининг хизматидан мамнун. Буни таклиф ва истаклар дафтарига ёзиб қолдирилган илиқ сўзлардан ҳам билса бўлади.

Бош ошпаз Ёқуб Зиёев, ошпазлардан Тожиддин Солиев, Эркин Мақсудов, Шоумар Шоёқубов ва бошқалар миллий таомлар тайёрлашда тенги йўқ пазандалардан ҳисобланади.

Ўз-ўзига хизмат қиладиган бу кафеда ҳаммаёқ саранжом-саришта, озода. Овқатланиб бўлгач, бир пиёла кўк ёки памил чой ичсангиз ҳам бўлади. «Москва» кафесининг бу филиалига «Марҳамат» деб чиройли ном берилган.

Биз шаҳарда миллий таомлар тайёрланадиган «Марҳамат»га ўхшаш кафелар сони кўпайишини истардик.

М. ЗАРИПОВ.

БИЛДИРИШ

Шаҳар ишчи-мухбирлари университетининг навбатдаги машғулоти 14 январь жума куни Бирлашган нашриётнинг Ленин хонасида ўтказилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

12 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Будь готов тележурнали**, 19.00 — **Дубровский** (бадиий фильм), 20.10 — **Аёллар зали** (телефильм).

20.25 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.30 — **Телевизион янгиликлар**, 20.45 — **Чорвадорларнинг қиш ташвишлари**, 21.05 — **Концерт** (бадиий ҳаваскорлар ижросида). 22.25 — **Дунёни титратган кун.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 20.00 — **Гўзал нақшлар** (болалар учун). 20.20 — **Скульптор Друзин** (телефильм).

Рус тилида: 20.30 — **Республикам куни** (ҳужжатли фильм), 20.50 — **Украин куйлари**, 21.20 **Тунги суҳбат** (телеспектакль).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/I да **Қотил**, 13/I да **Гамлет.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Юность» цирк коллективи ва «Арслонлар» аттракциони.**

КИНО

Афина атрофида — НАВОИЙ номли, «МОСКВА», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Фавқулодда топшириқ — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун). САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да).

Шимол гули — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

«Аврора» залпи — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим, кеч 7 ярим ва 9.15 минутда).

Комедияли фильмлар тўплами — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 ва кундуз 4 да).

Пахтаой — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 яримда).

Икки капитан — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 да).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 07520   ИНДЕКС 64969   Г — 1029.